

DISSERTATIO
INAUGURALIS MEDICA
DE
EPILEPSIA

QUAM
SENSU ET AUCTORITATE
MAGNIFICI DOMINI PRAESIDIS

NEC NON
INCLYTAE FACULTATIS MEDICAE
PRO DOCTORIS GRADU RITE OBTINENDO

ALMA AC CELEBERRIMA
REGIA SCIENTIARUM UNIVERSITATE PESTIENSI

PUBLICAE DISQUISITIONI SUBMITTIT

GEORGIUS STAHLY

HUNGARUS NOBILIS PESTIENSIS.

Theses adnexae publice defendentur in Palatio Universitatis
maiori. die 11 Augusti 1832.

BUDAË,
TYPIS TYPOGR. REGIAE UNIVERSITATIS HUNGARICAE.

EXCELLENTISSIMO

ET

ILLUSTRISSIMO

DOMINO SUPREMO COMITI,

INCLYTIS

STATIBUS ET ORDINIBUS

COMITATUS ALBENSIS

IN GRATAM MEMORIAM

IBI PRIMUM

PER

SINGULAREM GRATIAM OBTEŃTAE PROVINŃIAE,

TANQUAM STRENUŃ OFFICII PIGNUS

LABORUM LITTERARIO-MEDICORUM

PRIMITIAS

D. D. D.

A U C T O R.

Sit mihi fas, audita loqui!

E grandi caterva morborum illorum, qui homini insidiantur, *unum*, *Epilepsiam*, adumbrare conabor.

Epilepsia. Epilepsis ab *επιλαμβάνω*. Alijs morbus caducus, major, convivalis, imputatus, viridellus, vitriolatus, selenicus, lunaticus, scelestus, foedus, insputatus, sideratus. Analempsia. Analepsia. Cadiva gutta. Apoplexia parva. Lues deifica. Caduca passio. Cataptosis. Epilentica passio. Epilenticus morbus. Eclactisma. Mater puerorum. Morbus sti. Valentis, sti. Joannis. Hiera nosos, Peditio. Germ. Fallsucht. Fallende Sucht. Schwere Noth. Sommer. Böse Staupe. Böses Wesen. Gall. Epilepsie. Mal caduc. Haut mal. Mal de terre. Mal de St. Jean. Mal des enfans. Angl. Epilepsy. The falling. Sickness. Hung. Nyavalya-törés. Nehéznnyavalya. Belgis. Vallende Zichter. Epilepsia est apyretus, chronicus, et intermittens morbus systematis nervosi semet præcipue per peculiaris indolis brevi tempore durantes convulsiones manifestans, quibus furentibus omnis amittitur sui conscientia, livore suffusa turgēt facies, distrahuntur quaquaversus lineamenta faciei, in devia torquentur oculi, immobilis riget iris, os defoedatur per spumam.

Malum hoc atrox antiquissimo jam aevo qua tale notum iratis Diis adscribi consuevit, hinc nomen morbi sacri, herculci, daemioniaci, astralis, comitialis; sontici.

Debat attonitos reddere medicos haec facile omnium gravissima affectio, quae toties apparenter sanum hominem aliquando vix ulla data perceptibili causa in adeo horridum statum coniecit, ut morti potius vicinior videatur, et tamen pauca post minuta sibi restitutus vix amplius vestigium exhibet morbi.

Infelix aeger, qui non físicas solum morbi sequelas, sed peiores longe morales experiri debet, — qui omni momento anxius paroxysmum metuit, et hinc Deorum templa, hominumque consortium fugere coactus, ipse gratus societatum hospes nunquam est, — seriis negotiis tractandis impar, saepe eas etiam quas possidet mentis animique dotes in exercitium ponere haud valet. Vitat matrimonium, ne infelix reddita conjux longe infeliciores adhuc generet proles, sibi, aliisque oneri futuras, nam epilepsia multis in casibus haereditaria est.

Ut plurimum sexui sequiori infensior observatur, (Résumé des comptes des hospitaux de Paris 1820, et Revue med. Tom. II.) Sub frigidiori coelo morbum frequentiore notavit J. Frank, et experientia notum est, etiam canes, boves, equos, et setigeros epilepsia interdum laborare.

Symptomata epilepsiae alia observantur a) ante, alia b) sub, alia c) post paroxysmum.

a) Amittit aeger, cui paroxysmus proxime imminet animi sui hilaritatem, quaeritur de vertigine, peculiari sensuum externorum sensibilitate, non raro semet mente deturbatum esse putat, — alii congestiones versus caput, cephalaeam intensam accusant, — alii fugaces spasmos, tremorem, et universi corporis insolitum languorem experiuntur, — alii immediate ante insultum peculiaribus sensuum externorum hallucinationibus affliguntur, audiunt strepitum, vident objecta lucentia, experiuntur odores ingratos, saporem proprium.

Multi epilepticorum priusquam corruant, trahentes dolores inde a dissitis corporis partibus cerebrum versus patiuntur, foeminae praecipue circa uterum prodroma sentiunt, utrique sexui propria sunt murmura abdominalia, tensio epigastrii, ructus inanes, salivae larga excretio, urina pallida, sensusque talis, ac si abdomen arcto cingulo constrictum haberent.

Non infrequens est aura epileptica, quae ventuli frigidioris vel scintillae electricae adinstar a quadam corporis parte usque encephalon protenditur, quod ubi attingit, aeger conscientia sui orbatur, insultusque epilepticus confestim erumpit. Consentiant auctores in eo, hanc auram epilepticam decursum nervorum sequi, et epilepsiae, quae hanc auram comitem habet, causam non inique in illa corporis parte, e qua aura evolvitur, quaerendam esse. Pro hac opinione militat observatio illa, quod suscepta inter fontem aurae epilepticae et cerebrum inter deligatione nonnunquam insultus epilepticus praeverti potuerit. Contraria est Cullenii observatio. (Anfangsgr. f. pr. Arznt. B. III. S. 345). qua dicitur auram epilepticam tractum nervorum nequaquam sequi; — quis autem minorum quoque nervorum traxitatem intemerata conscientia determinare ausit? — vel exiles nervi conducendo centrum versus malo non sufficerent? —

E serie epilepticorum nonnulli subito paroxysmo succumbunt, dum aliis tempus relinquitur, ut opem petere, semet societati subtrahere, considerare, aut in lectum decumbere valeant. Vox mutatur modo diversissimo, aliqui enim cum anxio ejulatu, alii cum vero mugitu ordiuntur insultum, obmutescunt aliqui penitus. Si sedeant, vel in lecto decumbant approximante insultu amant nonnulli surgere, et obambulare, si stantes prodroma sentiant, consident alii, vel anxii decumbunt. Concessum fuit observare, quod impetigi-

nes (praecipue autem herpes) hinc inde ante paroxysmum prorumpant.

b) *Symptomata sub paroxysmo.*

Paroxysmus ipse ut — plurimum cum alto clamore inchoat, aeger amissa omni conscientia corruit, et aliquo tempore vix non totam seriem spasmodorum tonicorum et clonicorum inde a mitioribus spasmodis ad ferocissimas usque convulsiones percurrit. Rigida stat coma; rutili protruduntur oculi mox immobiles, mox in gyrum acti, semiclausae tenentur palpebrae, facies omni temporis momento alio, alioque perfunditur colore, ita ut cerei coloris vultus subito profundum livorem percipiat, et non raro variegata facies distortetur per omnis ordinis musculorum convulsiones, mox spasmum cynicum, mox risum sardonium praeseferentes. Apprimitur medio trismi mandibula inferior superiori, strident dentes imo et effringuntur, vulneribus conficiunt tumidam linguam, et propellitur per oris labia copiosa ut plurimum cruenta spuma. Odorem cadaverosum spumae huius fuisse adnotavit Tissot. Aliis in casibus distracta quasi luxata a superiori haeret maxilla inferior, et copiosissima profluit saliva. Aeger suspirat, ingemiscit, vociferans articulata quaedam et incondita.

Vasa capitis et obstipi colli turgent nimio opere, caput detorquetur ut plurimum versus latus unum. Celerime alternant nonnunquam opisthotonus cum emprosthotono, omnium et singulorum musculorum spasmi, digiti manus adducto flexoque pollice clauduntur firmissime, apud alios vero his manibus quantuntur magno cum impetu aliquae corporis partes. Etiam interiorum partium muscoli multiplici modo abnormes exhibent functionum manifestationes. Pulsus sub initium parvus, contractus, paulo post durus, frequens, ordinis expers fit, intermittit, nonnunquam et

tactum fugit. Respirationem turbant varii generis spasmi, cor in palpitationem agitur; stomachus et intestina sursum, deorsumque convulsivo modo semet contrahentia ructus, ventriculo contenta, et ab infra involuntarie excrementa propellunt, una secedit lotium non raro et sperma, sudor inundat corpus, et oris, nasi, aurium, ani, vaginae, et urethrae ostia sanguinem plane profundunt.

Tetrae huius ab Esquirol tam fideliter adumbratae imaginis adinstar felici omine non semper decurrit epilepticorum paroxysmus, saepe longe mitiorem symptomatum seriem comitem habens: inopinate videtur omnis attentio aegri in objectum quodpiam converti, quibusdam in casibus sequuntur leves et partiales convulsiones musculorum oculi, labiorum, digiti vel extremitatis unius, apud plures aegros os obvolvitur spuma cruenta. Insultus talis per pauca minuta durat, et aeger mox sibi restituitur totus, continuans colloquium aut laborem inceptum, eorum, quae perpessus est, non meminit. — Rarissima inter exempla spectat luxatum sub insultu femur, quod Lientaud vel fractum eadem occasione collum femoris, quod Duverney adnotarunt; frequentius obtinuit luxatio maxillae teste Portal, et musculorum rupturam referente Wilhaume (*Journal de la Société de Médecine* 1818 Octobr.).

Tempus medium durationis unius paroxysmi est inter 5 — 20 minuta, quamvis Van Svieten paroxysmum per 40 horas continuare viderit. Redeunt paroxysmi apud nonnullos die, imo et hora determinata, apud quosdam non nisi de die, apud alios noctem eligunt; praestolantur apud aliquos causam excitantem, alios fulminis instar sine lege, sine ordine invadentes.

c.) *Status aegri post paroxysmum.*

Eximie hunc Aretaeus Cappadox verbis paucis sic describit: Caeterum cum ab morbo quiescunt, ab ini-

tio segnes sunt, capitis gravitate premuntur, languidi, pallentes, animo consternati, ob lassitudinem morbi que verecundiam conflictantur. — Cessant convulsiones, et spasmi, respiratio fit liberior, cutis sudorem aequabilem calidum perspirare inchoat, sequitur brevis sopor, redeunte nunc sui conscientia accedit facies attonita, et pudor, titubant artus, oscitat sibi redditus aeger frequentius, et propitio numine de iis, quae acta sunt, scit — nihil. Placidus somnus reparat mox immane damnum, quod corpus perpessum est, redit facultatum animae prior facilitas, et quae supersunt stigmata (echymoses, vulnera), disparent mox.

D i a g n o s i s .

Inter adfectus cephalicos, qui cum epilepsia confundi possent, propter aliquam formae analogiam notari prae aliis merentur: apoplexia, hysteria, eclampsia, tetanus, catalepsis, ephialtes.

Epilepsia est morbus intermittens, non raro regulariter periodicus spasmi toniceis, et clonicis, et insuper amissa sui conscientia et sensibilitate stipatus. — Ab apoplexia distinguitur, cum in hac spasmi raro, respiratio stertorosa autem constanter observetur, apoplexia periodos regulares vix unquam habet, et tertius insultus apoplecticus ut plurimum morte terminatur, quod de epilepsia minime valet. — Ab hysteria discernitur, cum in hac erga stimulos fortiores aliqua receptivitas cum aliqua perpessorum conscientia supersit. — Eclampsia non consuevit chronica esse, nec facile pluries unum idemque individuumprehendit. — Tetanus potius ad tonicos spasmos numerandus, cum mentis praesentia, et passim cum adaucta sensibilitate decurrit. — Catachus aequae non est chronicus morbus, et spasmi musculorum universalibus destituitur. — Ephialtes non-

nisi respirationem tentat, de quo ipsi aegri post insutum quaeruntur, convulsiones autem desiderantur.

Epilepsia simulata. — Fingunt epilepsiam non infrequenter homines, qui servitio militari se subducere, misericordiam proximorum interpellare, vel ad instituta publica pauperum recipi cupiunt; interest, ut medicus hanc epilepsiam fictam noscat: semet in terram proicientes gulam constringendo, vel respirium retinendo producunt livorem faciei, spumam oris sapor in ore detentus producit, convulsiones finguntur proterve, anaesthesia adparens voluntate firma, poenarumque metu prolicitur. — Non raro juxta fide dignas observationes in sceleratis idmodi individuis ficta iteratim epilepsia supplicii adinstar in veram abiit.

Haec, quae nunc exponere tentabo, praesidio sunt, ut non absque erroris discrimine fictam a vera discernere liceat epilepsiam:

1mo Absque circumstantiarum consideratione omnia saepe in irreparabile sui damnum corrumpit epilepticus verus, dum fatum urget, callide tempus, locum, adstantes eligit, artis rei que peritos vitat ille, qui morbum simulat. Nec tamen ideo illi opinioni locus esse potest, omnem paroxysmum iisdem stipatum esse debere symptomatibus, nec temere decernendum, si e symptomatum caterva unum aliudve desit, hoc ex motivo paroxysmum fictum esse: sunt enim nonnullis paroxysmi brevissimo tempore exantlati, desunt aliis convulsiones, non propellunt spumam nonnulli, et in uno eodemque individuo sibi invicem succedentium paroxysmorum semper alia, aliaque est forma atque intensio.

2do Anaesthesia adest plenaria, dolores vehementiores, odores fortiores, strepitus major, verbo nil in aegrum impressionem facit; tentanda igitur venit haec ficta vel genuina anaesthesia per vehementes et inexpectatas impressiones, acclamationes, subito, et

inopinate productos; strepitus; huc quoque instillatio cereae hispanicae ardentis, et punctura medio acum spectat. Minandum aegro curam radicalem esse operationem chirurgicam summe dolorificam, eamque sub insulto proximo effectui dandam esse.

3tio Juvabit oculus exponere actioni lucis intensioris, sub vera enim epilepsia nullae succedent pupillae phases. Interim hoc experimentum in homine convolutionibus exagitato, cujus oculi quoque in orbita diverso modo notantur, admodum difficulter instituitur.

4to Unum ex optimis signis diagnosticis insultus epileptici constituit livescens vel nigricans turgescens faciei, quae subito disparet, et ejus locum, quamprimum convulsiones silent, pallor occupat. Hanc celerem vultus colorisque alternationem nullus epilepsiam fingentium unquam ita imitari novit, ut strenuo observatori fallendo sufficiat.

5to Sapo ore reconditus et spumae producendae non sufficit, et odore suo specifico facillime se prodit observatori. Et hoc probe notandum in multis epilepticis spumescens hanc salivam nequaquam adesse.

6to Nulli morbo utpote turbatae licet vitae manifestationi deest aliquis symptomatum concentus, speciatim vero in epilepsia abnormiter mutatam respirationem, tumultuarios et validos cordis motus, antefactam vultus mutationem, cutis temperaturam variam, sudorem, convulsiones, soporem, spasmos, et langorem alternatim semet excipientes vix unquam aliquis mortalium ita imitari sciet, ut strenuus tranquillisque morbi scrutator dubio immertus haerere debeat.

7mo Cel. Marc dicit: adductum pollicem et flexos digitos non nisi summa adstrictione solvi posse, solutos vero situm suum retinere: ille vero, qui morbum simulat, inepte pollicem digitosque suos celeriter coarctare non negligit. — Sauvages sciscitando e puella se-

ptem annorum an auram epilepticam manifeste perceperit, statuit per illam morbum fictum fuisse. — Denique

9no Innumera adhuc sunt, quibus juvantibus, si ad illa medicus vere hoc nomine dignus attentus fuerit, non tantum veram epilepsiae naturam cognoscere licebit, verum quibus etiam protracta praecipue observatione, in auxilium vocatis una psychicis de homine notionibus concessum erit in quolibet speciali casu cum probabilitate medica decernere, an morbo vero tristissimoque laboret aeger, aut an protervo scelerato figmento proximorum misericordiam excitare tentaverit.

Duratio et effectus morbi.

Epilepsiae paroxysmi regulariter typici nequaquam sunt, nec duratio paroxysmi certo modo defini potest. Terremur frequenter per prodroma epilepsiae, et En! paroxysmus sequitur nullus. Morbum deuteropathicum vix alter quisquam adeo patienter tolerat, ac epilepticus; nam iterata experientia docet: quod quicumque demum organismo accesserit morbus gravior, durante hoc epilepsiam obmutuisse. Vix unquam paroxysmo per vitam unico absolvitur epilepsia, ni laethalis fuisset. Annuos, menstruos, hebdomadarios, sed et diurnos paroxysmos collegerunt observatores. Presso pede auxilium propinandum erit illis, quos remissione vix accedente novus exercet paroxysmus. An lunae phases morbi gressum, reditumque gubernent, prout Morgagni putaverat? nescio. — Siderismus ad periodicum morbi decursum explicandum aptum quidem foret remedium, sed innumeris in casibus epilepsia typo regulari caret, in aliis vero mox hanc, mox aliam periodum eligit.

In genere brevi tempore vix unquam absolvitur morbus hic dirus, in nonnullis exstinguitur pubertatis, aut aliorum annorum climactericorum occasione; alios torquet ultimam usque vitae diem. Nec tamen hic unicus est lacrymarum fons: obvium enim est, morbum tam horridum, tam pertinacem, adeo chamaeleonticum sui vestigia profunda nonnunquam nulla arte tollenda in organismo relinquere debere.

Pathognomonica symptomata epilepsiae omnia morbosae conditioni encephali debentur, Thomas Willis (de morbis convulsivis Cap. II.) dicit „caducus morbus omnis mihi est idiopathicus in cerebro“ et argumentis innumeris sanoque ratiocinio idem probat Portal (in suis de epilepsiae natura, eandemque tractandi modo observationibus.) Nihilominus saepe excitatur epilepsia per morbosas partium a cerebro dissitarum affectiones, quibus feliciter sublatis epilepsiam quoque disparere viderunt observatores. Nulli vero dubio locus est et hanc sympathicam epilepsiam in idiopathicam transire posse.

Impune epilepsiam vix quisquam fert, huic enim mentis fatuitas, illi memoriae oblitteratio, cunctis infasti aliquid adhaeret, nec agmine paroxysmorum opus est, verum docente tristi experientia insultus unicus ad delendam psychen sufficit. Esquirol inter 289 epilepticos adnotavit 80 maniacos, et 56 fatuos. Portal frequentem epilepsiae comitem vidit animae facultatum paresin, et licet rarius supervenerint epileptici insultus, tamen marasmo aut plena mentis facultatum abolitione clausam conspexit scenam. Per observatores maximae dignitatis imo quotidiana experientia constabilitum habetur; saepe per epilepsiam longiori tempore durantem et vultum, et oculos, et temperamentum, verbo uno, hominem integrum physicum et psychicum e cardinibus suis deturbari; hilaris antea misanthropicus

nunc, placidus olim recentissime iracundus, et vehemens conspicitur, ex omni autem animi constitutione elucet metus; pudor; vitae taedium; desperatio. Minoris ominis sunt: remanens post insultum epilepticum strabismus, lateris gravior affecti residua vel debilitas, vel vagantes in eodem inferioris gradus spasmi, cardialgia, vertigo, murmura intestinorum, singulorum musculorum posthumae convulsiones. Gravior luunt, quibus cophosis, anhaurosis; alalia, paralysis, apoplexia remanet. — Ni experientia quotidiana comprobaret, — si obvium non esset, — nemo me hercle! sibi persuaderet tales aegros tali morbo excruciatos; talibus sequelis expositos; tamen vivere imo appetitu gaudere; morbo non urgente functiones omnes regulariter exercere, viros seria munera sua rite perficere, foeminas menstruare; imo infelicem nonnumquam morbi haeridem absque sensibili molestia utro gerere posse! — Aera medica novior ubique phlogosin detegere amat; hanc ut causalem epilepsiae momentum assignare etiam non intermisit; si verum est id, quod per plura saecula prorogata experientia docuit: quod encephali laesiones, aut dynamicae turbae manifestam hepatidem per omnes suas dimensiones evolutissimam producere possint, dubio vacat ab inflammationibus, quae in abdomine stomacho utpotè, intestinorum gyris; aut in bilis scattirigine nidulantur, jure merito saepenumero epilepsiam derivari. Illud unicum mihi proferre liceat: an non illa, quae occasione autopsiae cadaveris praegressam cerebri aut menyngum inflammationem denotant, an inquam haec non potius ipsorum insultuum epilepticorum levi negotio explicandae sequelae esse possent? — Infelicissimo in casu durante insultu epileptico orco mergitur aeger; vel ideo cum nimis diu cohibita respiratio innomisse necessariam sanguinis mutationem chemicam impediat; vel ideo quod

cerebri functiones a vasorum pressione, vel rhexi eorumdem, aut ob nervorum totius corporis nimis violentas turbas tandem penitus silere debeant. Portal narrat casum disrupti sub paroxysmo epileptico cordis.

D i v i s i o m o r b i .

Diversimode et vario sub respectu dividunt scriptores morbum caducum: nonnulli divisionem in epilepsiam acutam et chronicam aliis praefendam censent. Acuta epilepsia supervenit tempore illo, dum aeger morbo aliquo acuto, inflammatione, febre typhode, vel exanthemate aliquo acuto laborat, invadit sub vel post coitum, animi pathemata imprimis iram et terrorem, succedit eminenti refrigerio aut mentis adstrictioni fortiori. Haec epilepsiae species plures paroxysmos raro numerat, ut plurimum, si primo alter adhuc succedat paroxysmus, laethalis fit. Jam Aretaeus adnotavit: „si acute invadit — uno die hominem perdere poterit, — quod si malo asvescat homo; non solum diuturnus verum etiam perpetuus.“ Hanc epilepsiae speciem cum eclampsia facile confundi praecipue si dentitionis tempore superveniat, clarum est.

Observatoribus aliis magis congruum visum fuit epilepsiam spectato typo dispecere: hinc epilepsia atypica erratica, epilepsia typica periodica (saepe socia febris intermittens) menstrua (frequenter catameniorum comes) aequinoctialis, annua etc. etc.

Epilepsia alia completa est, alia incompleta. In posteriori sensibilitas, et sui conscientia non perfecte extingvitur, vel id saltem per breve temporis spatium contingit, in genere symptomata tantum mitiora sunt. Logices principiis minime consonum est,

affectiones hystericas epilepsiae nomine salutare, quamvis in hanc non infrequenter degenerent. — Epilepsiam nonnunquam criticam, nonnunquam symptomatice nuncupare oportebit. Haec posterior occurrit longe frequentius. Interim restituit nonnunquam revera epilepsia turbatam harmoniam elementorum vitae organicae, advehit organismo in normali statu constituto convenientes se et excretiones; hocque respectu jure merito critica nominatur. Jam Hippocrates docuit, febres quartanas diu durantes per epilepsiam sublatas fuisse. Et observationes recentiores fide dignae evincunt, post eruptionem epilepsiae: dysenterias, amenorrhoeam, menostasim, ulcera habitualia, febres, impetigines, haemorrhagias, imo et gravissimas processus vegetativi abnormitates disparuisse. — Epilepsia cerebralis aut abdominalis esse potest. Prioris causa occasionalis fundatur in encéphalo, et ab illis, qui naturam epilepsiae in praegressis mutationibus cerebri quaerunt, etiam idiopathica appellatur. Posterior illis potentius nocentibus invitatur, quae actionem suam in inferiorem systematis gangliosi sphaeram nervorum abdominalium exerunt, et cum tantum secundarie, modoque symptomatice consensum systematis cerebri provocet, etiam nomen epilepsiae symptomatice obtinuit. Ad hanc posteriorem refertur quoque epilepsia extremitatum, in qua eminentes convulsiones extremitatum conspiciuntur. — Notum est epilepsiam haereditariam vel adquiretam esse posse. Prior ut plurimum ingruente periodo pubertatis in apertum prodit, et subinde post aliquod temporis spatium sine artis medicae auxilio cessat (Löbenstein Löebel I. Cap. pag. 12.)

Recenseo adhuc divisiones epilepsiae in: atonicam, traumaticam, inflammatoriam, rheumaticam, arthriticam, metastati-

cam, larvatom, serophulosam, carcinomatousam, syphiliticam, et complicatam.

Autopsia cadaverum.

E tam vario, tam obscuro, tam Proteiformi morbo extinctorum cadavera perlustrare nunquam intermiserunt medici, quin tamen casus desint, ubi nihil abnormis, aut ubi nonnisi facile praesagiendae epilepsiae sequelae potius, quam causae repertae fuere, quas inter sangvinea, et serosa extravasata, expansio, et turgor vasorum pertinent, quae saepenumero epilepsiae, junctaeque illi caput versus congestionis, et turbatae circulationis sequelam constituunt. — Fuit nonnunquam volumen cerebri ab congestione sangvinis, vel seri adauctum, parenchymate caeteroquin immutato. — Maximi momenti sunt mutationes ipsius texturae organicae cerebri, quas inter induratio ejusdem, vel emollitio, aut dum hanc, vel illam portionem gas, vel serum opplet, vel transitus unius partis encephali in adipoceram praecipue adduci merentur. — Raro abest turgor omnium vasorum encephali, et satis frequenter adnotantur rhexes vasorum sangviferorum, in quarum sequelam sangvis mox in superficie, mox in ventriculis, mox ad basim cerebri extravasatur. — Qui membranae arachnoideae, et productionum ejus in ventriculos cerebri meminit, illi minime mirum videbitur multiplicis coloris, saporis, et diversissima quantitate repertum extravasatum serosum, cujus frequentia exempla collegerunt in hac sphaera meritissimi scrutatores Willis, Morgagni, Lieutaud, Tissot. — Obsidentur nonnunquam diversae cerebri partes, sed omnium praecipue choroidei plexus ab hydatidibus. — Fines centrales nervorum a tubere quopiam pressi,

aut ab exulceratione quapiam erosi saepenumero epilepsiae causae fuerunt. — Velamenta quoque encephali hinc inde ad generandam epilepsiam concurrere valent, dum partialiter indurantur, ossificantur, inter se invicem coalescunt, dum in luxuriantes fungos degenerant; dum sinus durae menyngis a nimia sanguinis quantitate ultra normam expansi, aut rupti, aut (rarius licet) abnormiter coarctati, imo oblitterati ferme, et quasi in ligamenta mutati reperiuntur. — In arthriticis praecipue individuis ad ossificationes nimis prona intima arteriarum membrana ossescit in cerebri quoque, menyngunque arteriis, et hinc etiam epilepsia hinc inde orta fuit (an cum hoc vel propter hoc??) — Ossa in substantia cerebri generata fuisse asseverat Hiller, negat Portal; — post cranii laesiones cum ossium fractura, depressione, et spiculis nexas, et in encephali sensilem substantiam immersas epilepsia frequenter enata, et nonnullis in casibus trepanum feliciter admoventis chirurgi manu sanata quoque fuit. — Paucas ante hebdomadas interfui ipse obductioni personae antea epilepticae, conspexique ossis vespertilionum sellam turcicam ad summum usque gradum coarctatam, et hypophysin cerebri in massam cartilagosam mutatam. — Debet originem suam epilepsia multoties malae aut obliquae conformationi cranii, exostosis aut tophis interiora versus semet extendentibus, abnormi crassitiei ossium cranii, quarum indubie maxima (mea mente vix concipienda) novem pollices aequans ab Greding adnotatur. — Fomes epilepsiae persaepe in partibus a cranio longe dissitis reperitur: medullae spinalis, cordis, pericardii, pleurae, et pulmonum pathologicae mutationes testibus numerosis observatoribus frequenter ut unica epilepsiae causa repertae fuerunt. — In aliis epilepticorum cadaveribus ventriculus, hepar, lien, pancreas, systema venae

portae, aut organa genitalia morbo affecta conspiciebantur. — Ex innumeris, quae sepulchreta anatomica continent, observationibus nunnillas recensere juvabit: serum in cavo vertebrarum collectum, medulla spinalis mox normali durior, mox justo mollior cum vel sine carie vertebrarum non una vice epilepsiam prodixerunt. Idem praestitit in specimine uno tumor nervum hypoglossum comprimens, pluribus vicibus culpanda fuit causa quaeprim nervum phrenicum, vel vagum, vel ischiadicum comprimens. Adsignat anatomicae ut causas epilepsiae concreciones, vel tubercula pulmonum, eorundem ultra modum distentas vomicas, cor hypertrophicum, arcum aortae facie interna ossificatum, vel ventriculos, parietes nimis tenues, stomachum inflammatum, vel erosum; vel uterum volumine auctum, a nimio sanguine turgidum, ovaria inflammata, dura, scirrhusa; repertae fuerunt in epilepticis stricture pharyngis vix stilum exploratorium transmittentes; in aliis vesica fellea cholelythis referta; in aliis hepar aut splen morbose mutata, in renibus vero mox calculi, mox hydatides. — Tenebris irritam epilepsiae pathogeniam nequaquam illustrarunt negativa sectionum pathologicarum resultata: omni exceptione major, et multiplici respectu immortalis Van Swieten in notis suis commentariis aphor. 1076. clare dicit: causam epilepsiae adeo latere posse, ut nullis sensibus detegatur. Testis aequae gravis Morgagni epist. IX. artic. XV. sic decernit: „Neque enim praeterit, fieri posse; vera ut causa nostros sensus omnino fugiat, cum in aliis morbis pluribus tum his praesertim, qui ad cerebrum attinent. Itaque nihil usquam vitii a perspicacissimis viris aliquando post epilepsiam vel idiopathicam fuisse repertum.“ His tamen non obstantibus quis mortalium Cel. Gall, et Spurzheim una computando praesumeret affirmare: adeo sibi

perspectam esse intimiorem substantiam cerebri, ut ex ejusdem reddito jam spiritu investigatione cum certitudine aliqua dicere valeat, in hoc vel illo specimine omnino nihil fuisse mutatum; me hercle! cum epilepsiam subita conscientiae obliteratio, vehementissimaeque convulsiones comitentur, non facile quisquam causam proximam alibi, quam in cerebro nervosi utpote systematis centro quaesiverit; ventriculus hominis ex hyperemesi demortui, organa foeminae, quae insultu hysterico succubuit, saepe dempto levi rubore vix quidquam morborum referunt, et tamen ibi residere et vehementer agere oportebat laethiferam causam. Quae- rimus ergo cum antea celebrato Swietenio causam epilepsiae proximam semper in cerebro, affirmantes remotam in longe dissitis organismi humani partibus residere posse.

A e t i o l o g i a .

Momenta causalia, quorum actionem epilepsia insequitur, tot tantaque observata fuere, ut hic loci speciatim enumerare justos dissertationis limites excederet; imò cum multa effectu, quo in producenda epilepsia agunt, primario convenient; cuncta hoc ex respectu ad quaedam generalia puncta reduci possunt, quae in sequentibus adduxisse sufficiat. Provocant adeoque epilepsiam:

1mo *Omnia, quae sensilitatem; et irritabilitatem eminenter adficiunt, exagitant, aut tandem penitus exhauriunt: sic in specie*

a) *psychice: animi pathemata: gaudium, et tristitia nimia, concupiscentia sexualis effrenis, aut plane sperato eventu frustrata, timor imminentis mali, et quae his omnibus antecellunt, terror et vehemens ira consuetissimae sunt epilepsiarum causae. Sufficit*

saepe jam animi commotio per phantasiam luxuriantem, per apathiam, aut idiosyncrasiam peculiarem producta; experientia enim teste adspectus, aut solum enarratio, et vivida descriptio insultus epileptici, imo nonnunquam consideratio aut injecta mentio nonnullorum objectorum (cum epilepsia, aut epileptico nullo secus nexum habentium, uti cadaveris, canis, cati etc.) non raro primum huius morbi insultum produxerunt. Idem efficit porro nimia mentis adstrictio, imprimis diuturna de eodem objecto meditatio, et quidem eo a fortiori, si simul somnus saepius, diutius, et violenter arceatur.

b) s o m a t i c e : omnia, quae coenosthesin, aut sensus externos vehementius lacessunt, uti lux intensa, strepitus, aut fragor vehemens, odores nimium fragrantes, imo ob quamdam idiosyncrasiam colores aut odores aliqui specifici, etiam mitiores; sic agit titillatio protracta, imprimis in plantis pedum; narratur plane casus feminae, quae, cuti in quocumque loco acula aut alio instrumento acuto vel leviter adtacta, illico insultu epileptico corripiebatur. Plurimum tamen ad producendam epilepsiam hoc respectu valent: dolores intensiores, diuturniores, per quamcumque demum causam provocati; sic exstant observationes epilepsiarum per cephalalgiam, odontalgiam, per ophthalmiam, aut otalgiam, per dolores colicos, per lithiasim vesicae felleae, urinae, aut renum; per dolores a partu difficili, per ulcera dolorifica, per luxationes aut fracturas ossium, et harum repositiones ineptas, per laesiones, et vulnerationes vel maxime nervorum (uti nonnunquam operationibus chirurgicis), saepissime vero per cariem, concussionem aut compressionem cranii, et encephali, denique per dolores a corpore peregrino, aut in organismo morbose cuato, nervosque adjacentes, vel ipsum cerebrum infestante enata-

rum. — Spasmos quoque initio topicos epilepsiae momentum excitans fuisse non rara docet experientia, unde et cuncta, quae spasmos movere valent, prioribus adnumeranda erunt, quo et saepius repetita insultus epileptici simulatio epilepsiam veram non raro producens, pertinere videtur.

2do *Vitae vegetativae aberrationes plurimae, causaeque has producentes epilepsiae quoque generandae praebent occasionem*: sic

a) plethora universalis, congestiones et inflammationes in organis nobilioribus, uti in cerebro, pulmonibus, hepate, utero, aut in ipsis nervis; porro inflammatio catarrhalis vel rheumatica in partibus cerebro vicinis; — sic

b) morbi febriles plurimi, imprimis tamen typhosi et gastrici; — in exanthematicis insultus comparet brevi ante eruptionem exanthematis; in aliis decursu febris jam fere absoluto, in quo casu metastasis exorta epilepsiam generare videtur, prout et in illis, in quibus epilepsia exanthema disparens insequitur; — febrim quoque intermittentem epilepsia non raro comitatur, aut ei cessanti, vel inconsiderate suppressae subit, imo saepe ipsa epilepsia nihil aliud est, quam febris intermittens larvata; —

c) adfectiones ventriculi vehementiores a substantiis mole aut qualitate peccantibus ingestis saepe praebent occasionem epilepsiae generandae; — sic nocet repletio ventriculi cibus fors dyspeptis, ingurgitatio nimia, potulentorum praecipue spirituosorum; lac matris ira correptae, aut alia ex causa qualitative mutatum; abusus medicamentorum purgantium drasticorum et emeticorum, ingestio venenorum acrium, et maxime narcoticorum; — saburrae quoque in primis viis haerentes, verminosa praecipue, frequentissime causantur de producta epilepsia;

d) secretiones abnormes, aut normales qualitate, vel solum quantitate auctae, et morborum formae independentes saepissime observantur epilepsiam producere; — sic exsudationes seri in cava corporis imprimis in cavum cranii, in specum vertebrarum, sic accumulatio substantiarum aëriiformium morbose secretarum in iisdem locis; sic hydrops et pneumatosis in diversis corporis partibus; sic morbi ex abnormi cholo-poësi, ut hypochondriasis, et quodammodo et hystéria; sic depositiones urinae ad alia organa; etc. — huc pertinet et obesitas morbosa;

e) excretiones abnormes, aut normalium augmentum vel retentio; — sic nihil frequentius producit epilepsiam, quam seminis jactura nimia sub coitu crebro vel a pollutionibus nocturnis, sed quam frequentissime ab onania; aliorum quoque liquidorum vitalium uti sanguinis, aut lactis dispendium nonnunquam in causa fuit exortae epilepsiae; sic producunt porro eam diarrhoeae, dysenteriae, diabetes, cholera, blenorrhagiae et haemorrhagiae, catamenia et lochia profusa, sudores nimii etc.; — ex opposito si excretiones normales, vel abnormes habituales supprimantur, aut quomodo cessent, non raro subsequitur epilepsia; sic sudore per refrigerium suppresso, catameniorum, lochiorum vel haemorrhoidum fluxu retento, sic epistaxi habituali impedita; vel habituali venae sectione intermissa; sic seminis retentione, adeoque castitate nimia in individuis evacuationibus adsvetis; sic ulceribus et fomiculis habitualibus repente consanatis saepissime suboritur epilepsia;

f) cachexia syphilitica, serophulosa, rachitica et scorbutica sub suo decursu chronico non semel provocant epilepsiam; idem valet de dyscrasia herpetica, psorica, arthritica; tandem —

g) sub diversis periodis evolutionis, imprimis si justo citius ingruant et rapide decurrant, non infrequenter videre est epilepsiam, sic sub dentitione, sub catameniorum comparitione. et pubertatis evolutione, sub conceptione, graviditate, denique sub ingressu annorum climactericorum.

3tio *Vitia organisationis* in diversis corporis partibus sub sectione cadaverum inventa, in plurimis casibus causam fuisse antecedentis epilepsiae dubitari nequit; verum cum plurima horum in intimis organismi latentia, natura sua inaccessa omnem inquirentis sensum durante vita iis adfecti effugiant, nec sub lenta sua ut saepe fit evolutione pathognomonicis quibusdam signis se manifestent, facile perspicitur, rarissime cum certitudine quadam ea causari posse, quamvis nulla alia seu psychica, seu materiali causa detecta, epilepsiam a vitio organico productam fuisse, non raro juste suspicemur.

4to *Influxus cosmici, tellurici, et atmosphaerici* testante multiplici experientia, modo quidem nobis non satis perspecto, non ultimas agunt in genesi epilepsiae partes, — sic influxus phasium lunae in epilepticos vel vulgo cognitus est; sic jam Hippocrates observavit, tempore vernali, aut nocte diem aestuosum insequente saepissime fieri insultum primum; sic constat, aestate fervida insultus crebriores, et in regionibus calidis epilepticos relative plurimos esse; idem observatum de frigore nimio, et de tempore hyemali frigore continuo saeviente; tempus pluviosum et humiditas atmosphaerae secundum Zimmermann facile provocat epilepsiam; porro plures adnotantur apud auctores historiae epilepticorum, loco solum habitationis mutato, a diro hoc morbo liberatorum; imò dantur loca, in quibus prae aliis eminenter plures inveniuntur epileptici, — quae omnia nisi ex peculiari

atmosphaerae constitutione, atque ex huius in vitam telluricam reactione nobis hucum incognita explicari non poterunt.

Momenta tamen nunc enumerata non in omni individuo, nec in eodem omni tempore excitant epilepsiam, nam ad illius quoque genesim praeter potentiam nocentem et dispositio peculiaris organismi requiritur. — Dispositio haec non raro est haereditaria. Parentes epileptici ut plurimum proles quoque epilepticas generant; nonnunquam filio epileptici sano recrudescit morbus in nepote. Exstant observationes, quae dispositionem in hunc morbum foetui per animi pathema matris, iram, terrorem, communicatum fuisse, magna cum probabilitate demonstrant. In genere timenda est haec dispositio in prolibus, quorum parentes potentibus nocentibus epilepsiam secus facile excitantibus expositi erant; certius adhuc in illis, quorum cranium, aut partes aliae vitio primae formationis ita comparatae sunt, ut encephalon, medulla spinalis, aut nervi quidam in exercitio functionis suae impediuntur. — Saepius vero fit, ut dispositio non nisi post nativitatem successive evolvatur. Conferunt ad haec omnia, quae systema nervorum vehementius adgrediuntur, debilitant, et ejus sensilitatem exaltant, in quibus primum locum tenet educatio moralis, et physica prava, atque periodus dentitionis; et pubertatis. Augetur autem per omnes prius nominatos status morbosos, et eorundem causas, qui in jam disposito ipsum morbum excitare valent, praecipue si hi diutius et repetito organismum infestent; accidit hinc non raro, ut eadem causae initio dispositionem, tardius ipsam epilepsiam provocent. Summam tandem relinquit dispositionem ipsa epilepsia semel perpressa. Quis sexus in epilepsiam proclivior sit id nedom definitum, et sub

judice adhuc lis est, quamvis multi praetendant, morbum sexui sequiori infensorem esse.

Ut aetiologia cuiuspiam morbi plena sit, causa quoque huius proxima designari debet. Negotium ubique arduum, in nevrosibus et speciatim in epilepsia ob incognitam nobis naturam agentis nervi tantis refertum difficultatibus; ut hucdum adminus nihil certi de ea statui potuerit. Non desunt quidem medici omnis aevi, quique celeberrimi, causam proximam epilepsiae definire volentes; verum dum aliqui eam cum momentis quibusdam excitantibus frequentius obviis, uti vermibus, cranii et encephali structura abnormi etc. confunderent, alii vanas ex unilateralibus sui temporis dogmatibus pathologicis profluentes venditarunt pro re certa hypotheses. — Missa adeoque medio plena sterilium opinionum repetitione, paucis perstringam ea, quae ex natura symptomatum, ex actione causarum excitantium aliunde nobis nota, e remediorum in epilepsia salubritate, ex effectu insultus proximo, verbo, quae ex plena morbi huius historia aliqua probabilitate relate ad illius causam proximam profluere videntur, nosque in coordinanda therapia dirigere valent. — Morbum spasmi, qua phaenomenis essentialibus se manifestantem, nervorum esse adfectionem, axioma pathologicum dici potest. Universalitas, et vehementia spasmodum sub insultu epileptico, omnisque sensualitatis sublatio clare demonstrant, universum systema nervosum, etquidem unilateraliter ita excitatum esse, ut energia ejus omnis, quae sensualitati subtrahitur, unice in motum organicum conversa sit, quod iterum absque peculiari adfectione partis centralis huius systematis fieri non posset. — Causam huius adfectionis non semper in ipso cerebro, tanquam centro systematis nervosi, aut in partibus hoc immediate ambientibus haerere, ut fra-

tres Wenzel, aliive statuerunt, id vel ex eo patet, quod sub sectione cadaverum ex epilepsia demortuorum non nisi in rarioribus casibus, ut plurimum epilepsiae haereditariae, tale quid inventum fuerit, cujus actioni epilepsia praecedens cum probabilitate aliqua adscribi posset, probat id porro distincta saepe aurae epilepticae ex aliis corporis partibus evolutio, et cerebrum versus excursio, atque non raro epilepsiae, post sublatam causam quamdam procul a cerebro latentem, emansio, ut post vermes expulsos, post calculum exemptum, tumorem excisum etc. — Causa adeoque proxima in cerebro quaerenda foret; procatartica tamen ut cel. Van Swieten monet, in diversissimis corporis partibus sedem habere potest, semper tamen talis est, ut per eam systema nervosum in aliqua sui parte vehementius adficiatur, liberum commercium cum parte centrali impediatur, non tamen penitus sufferatur, quod ex attenta causarum excitantium remotiorum consideratione ultro patet; hae enim omnes vel tales sunt, quae immediate cerebrum, aut nervum quemdam premunt, e situ detorquent, extendunt, aut tandem qualitative mutant; uti vitia organica, corpora peregrina, vulnerationes, ulcerationes etc.; vel vero sunt tales, quae idem praestant mediate, producendo nempe congestiones, et stagnationes humorum, secretionum anomalias, excrescentias, tumores etc., aut e contrario inducendo per humorum nimiam jacturam repentinas, ac inordinatas contractiones, et coarctationes, quibus omnibus nervi adjacentes dicto modo adfici possunt. — Porro ex observatione multiplici constat epilepsiam nunquam solis nervinis, quae tantum dispositionem ab anomala incitabilitate proveniente imminuunt, aut tollunt, directe sanari posse, nisi simul alia remedia contra prius dicta impedimenta directa adhibeantur, imo saepius haec

sola absque omni nervino sufficere. — Tandem sub insultu epileptico non solum motus musculorum, sed voluntati subjectorum concitatur, sed universa quoque vita vegetativa summopere intenditur, quod criticæ excretiones cessante insultu vix unquam deficientes sufficenter probant. Per alacriorem hunc vitæ vegetativæ decursum, ut videtur, adminus pro aliquo tempore suffertur, aut imminuitur obstaculum systema nervosum infestans, nam quo perfectior compareret crisis, eo diuturnior solet esse intermissio, imo nonnunquam per eam penitus suffertur morbus; si autem insultus aut impediatur, ut per deligationem membri auram epilepticam evolventis, vel per adhibitam vim externam convulsionum vehementiam mitigare conantem, aut si energia nervea prius exhauriatur, quam crism perficere posset, insultus paulo post redeunt multo vehementiores. — Omnibus adeoque hucdum dictis inter se combinatis verosimile esse videtur: insultum epilepticum nihil aliud esse, quam conamen naturæ ad impedimentum, systema nervosum alterans, per autocratiam ipsius huius systematis sufferendum. Ex quo dein et periodicus insultuum recursus aliquo modo explicari posset.

P r o g n o s i s .

Praeter momenta, quæ rationalem in genere dirigunt prognosin, atque e conditionibus nervosium exitus dirigentibus desumuntur, uti sunt: causae efficientes, symptomata, morbi gradus, decursus, anomaliae, complicationes etc.; empiricis saepe saepius oportet uti signis ad eventum futurum praedicendum, quem etsi cum certitudine nunquam praesagire liceat, majori tamen, minorive cum probabilitate conjecturare

possumus sub concursu quorundam phoenomenorum multiplici experientia confirmatorum. — Infelici omne epilepsia ad morbos frequentes spectat, sanatioque ejus difficilem nodum constituit, quem expedire indefessis medicorum conatibus prohi dolor! nondum successit. Cura tamen morbi caduci nequaquam semper impossibilis, aut adeo rara est, ut vulgo creditur.

Epilepsia, licet nevrosium maxime formidabilis, non tamen indiscriminatim ad pericolosissimas referenda, cum morbus transacto multorum annorum spatio aegrum comitetur quidem, verum provectam usque aetatem. Epilepsia per se aegrum cum multiplici calamitate dimicantem raro trucidat, qui saepe saepius ut sequelarum potius victima cadet; excipit enim paroxysmum multis in casibus apoplexia, parâlysis, parçsis, labefactatur vita tam physica, quam psychica, saepe tanto in gradu, ut aeger ad functiones suas exercendas ineptus vitae publicae resignare debeat. Esquirol (Dict. des sc. med. Tom. XII. pag. 350.) procerto statuit: quod convulsiones ipsae vitae limitem nunquam ponant, sed exstinguitur haec accedente virium exhaustionem. — Si morbus in pubertatis annos offendat, dum sensibilitas acutior praedominio irritabilitatis cedere inchoat, tunc non consuevit esse nimium pertinax; longe adhuc mitior ille est, qui uni apertae, et tute removendae causae (saburrae, vermibus, haeterogenio infixo etc.) adscribendus venit. Epilepsia idiopathica deterior est sympathica; procul dubio ideo, cum in posteriori cognitio causarum excitantium faciliior sit, et conveniens therapia adhiberi possit, cerebrumque ipsum primitivo modo affectum non sit; inter adductas ab auctoribus feliciter sanatas epilepsias plurimae symptomaticae fuere. Epilepsia sine prodromis incedens gravior, et facile insanabilis est, ut jam Quarin monuit: „Epilepsia, quae absque signo praemo-

nente ingruit, fere incurabilis est". Epilepsia, cujus insultus anticipantes frequentia, et vehementia continuo augentur, vix admittit sanationem. Restitutio fluxus haemorrhoidalis in individuis utriusque sexus morbum caducum fugavit; alii non mutato vitae regimine, nec pharmacis utentes, nec scientes quomodo, aut cur liberantur a morbo. Tissot (in opere suo de l'epilepsie pag. 218) adducit exemplum celebris medici Itali Leonicensi, qui spatio 30 annorum epilepsia vexatus, tandem ab illa liberatus est, quin scivisset per quid, et deinceps fere aetatem 100 annorum adeptus est. Epilepsia tantum ab excessu sensibilitatis, et irritabilitatis oriunda absque tamen vitio organico cerebri, aut alterius nobilis organi minus periculum involvit, imo saepe et felici exitu gaudet, cum aucta annorum serie sua sponte sensibilitas, et irritabilitas minuantur. Epilepsia in puellis a hypercinesia uteri, aut a deficientibus, non iusta quantitate, vel turbato ordine fluentibus catameniiis repetenda; curatur saepe matrimonio; dum aliis individuis sexus sequioris, in quibus epilepsia in vitio organico uteri sedem figit, matrimonium damno potius est. Epilepsia a sola plethora absente omni alia complicatione facilius cedit, quam illa, quae in sequelam excessivarum evacuationum evolvitur; suppressae enim vires facilius ad normale exercitium dirigi, quam langventes erigi, aut deficientes resarciri possunt. In hominibus obesis periculum mortis subitaneae majus, quam in macilentis (Hippocrates sect. II. aphor. 44.) Insultus nocturni diurnos periculo superant. Sub eruptione exanthematum acutorum comparens insultus epilepticus magni ominis non est; efflorescente enim semel cute non comparet amplius. Foeminae quaedam durante graviditate insultibus epilepticis divexatae, toto deinceps vitae curriculo nullo amplius molestabantur; aliis morbus tem-

pore graviditatis, et partus pepercit, quamvis antea morbo vehementi frequenter exagitarentur. Obstupendum est, ait Pechlin, foeminas epilepticas pluribus saepe de die paroxysmis correptas, tamen soboles robustas, et sanas in lucem edere, quae vitam longae-
 vam ducentes, ab omni malo epileptico salvae manent. Epilepsia, in qua functiones vitae animalis suspenduntur, aut quae vehementibus spasms tonicis, et clonicis, et nonnunquam involuntariae urinae, alvi, seminisque evacuationi jungitur, frequenter terminatur laethali apoplexia, aut paralyti; monendum interim insultum in senibus saepius apoplexia claudi, quam in individuis junioribus. Aegris, qui post insultum animo dejecti, debiles, soporosi, quive prorsus inactivi manent, his proximus iterum minatur paroxysmus alter, antecedentem ut plurimum vehementia superans.

Prognosis laetior est, ut primum sub paroxysmo respiratio libera manet, etiam si alia vehementia symptomata non desiderentur. In genere paroxysmi epileptici, qui aegrum obruunt, dum stomachum plenum habet, aut qui paucis ab exantlato partu horis superveniunt, facile deleterii fiunt. Pubertas quoque salutarem effectum producere potest, qui autem hanc periodum transgrediuntur, quin epilepsia sanetur, vix liberantur unquam. Contigit hinc inde, hebetem aegrum in sequelam perpessae epilepsiae augmentum animae facultatum experiri; sed centies florentes ingenii facultates per funestum hunc morbum atteri, et penitus exstingui observatum fuit. Arduum proinde est, et manebit relate ad epilepsiam fundatam statuere prognosim, quae per tam diversas, saepenumero abditas causas provocari consuevit, quarum nonnullae temporis decursu sua sponte cessant, aliae, quidquid moliamur, tolli non possunt. Ex quo sua sponte difficul-

tas optatam sanitatem restituendi elucet. Morgagnium testem voco, qui cap. IX. art. 26 ait: „Verum haec per alios quoque morbos late patens necessitas variae, ac multiplicis curationis summam facit, in recte medendo difficultatem“.

Momenta, quae principem in praesagiendo exitu morbi attentionem merentur, sunt:

1mo Respectus morbi aetiologicus, et possibilitas, aut impossibilitas causas remotas tollendi. Hoc obtutu prognosis laeta, aut tristis dependet a causis in aetiology deductis. Tristissima prognosis in epilepsia a vitio organico, faustior in epilepsia per dynamicam adfectionem systematis nervosi, aut per causas transitorias excitata.

2do Aetas subjecti aegroti. Epilepsia infantum plus admittit spei, cum teste experientia hae aetate causae epilepsiae frequenter transitoriae sint, et arte removeri queant.

3tio Eminens constitutio irritabilis, et haereditas morbi non nisi summe dubium admittunt praesagium; in casu posteriori morbus vix non semper insanabilis manebit,

4to Quo morbus recentior, eo major spes sanationis affulget; epilepsiae diuturnioris cura majorem poscet operem; nam ipsi pluries redeuntes paroxysmi aegri ad morbum dispositionem extollunt, quo fit, ut deinceps leivores etiam causae ad succendendum morbum sufficiant.

5to Quo mitiores convulsiones durante paroxysmo, quo brevior ipse insultus, quo rarior ejus reditus, eo magis congratulandum aegro.

6to Complicatio epilepsiae cum morbis aliis. Epilepsia si occasione typhi, vel hydrocephali, vel praesente paralytiingruat, gravissima est, longe mitiorem esse novi-

mus illam, quae occasione eruptionis variolarum, aut morbillorum supervenit.

T h e r a p i a

Vix existit morbus, in quo sanando empiria cruda, agyrtae, mysticimus, superstitio, imo et insania a medicis, et profanis tam frequenter in usum tracta fuissent, quam in epilepsia. Est enim morbus sanatu difficillimus, solertissimam aegri observationem, et scrupulosam in momenta causalia cuncta investigationem requirens, ut therapia rationalis coordinari possit; nihilominus natura non raro indigitat viam, qua medico procedendum sit, dummodo hic ejus nutum adsequatur; verum multi ab operoso investigationis hoc negotio abhorrentes commodius esse putant, laudata antepileptica copiosissima indiscriminatim successive adhibere, et ubi nullum proficit, morbum insanabilem pronunciare, aut ad absurdissima quaeque confugere. Ingenuè tamen fatendum, saepe momenta causalia tam abstrusa, aut tam multiplici modo inter se complicata esse, ut omnem frustrent in ea investigationem, quo dein medicus quoque rationalis empiria probata remedia tentare cogitur; sed et hic attentae aegri observatio delectum facilitabit. — Caeterum cura medica epilepticis alia est impendenda sub ipso paroxysmo, aut paulo ante, alia tempore intermissionis; prior a nonnullis palliativa, posterior radicalis dicitur.

Ubi insultus accedit, aeger, vestimentis arctius corpus constringentibus prius solutis, loco collustrato pluribus stragulis, aut sacco stramentis referto supinus ita imponatur, ut capite elevatiore versus unum, aut aliud latus inclinatus sit; cum autem epilepticus conscientia sui spoliatus, et convulsionibus vehemētissimis exagitatus, facile sibi noxam inferat, hinc sol-

licite ei invigilandum est; simul per infirmarios, aut per fascias latas, non vulnerantes, nec nimis vehementer ita contineatur, ut necessarios motus quidem perficere, non tamen sibi nocere possit. — Consuetudo vulgi pollices inflexos solvendi, eosque in continua extensione servandi, putando sic insultum abbreviari, et mitiorem reddi, nihil prodest, et ob vehementiam, qua perficitur, saepe nocet. Ut autem laesio linguae, aut diffractio dentium praeventatur, consultum est, frustum suberis, aut corii crassioris, vel linteum convolutum dentibus utriusque maxillae interjicere, quod quidem statim sub accessu paroxysmi fieri debet, cum tardius sub agitatione non facile perficiatur. Pibrac proprium apparatus deligatorium, quo lingua immobilis servetur, commendat; dicitque per hoc insultum multum abbreviari. Attendendum porro, ut saliva magna copia secreta saepe glutinis instar spissa, libere ex ore profluere possit. — Caeterum non est consultum, convulsiones membrorum vincendo impedire, nam cessante actione vis mechanicae majori cum vehementia recrudescunt, insultus prolongatur, et aeger summopere debiliatur.

Remedia interna sub ipso insultu ut plurimum adhiberi nequeunt, cum deglutitio ob constrictum pharyngem impossibilis sit. Saepe tamen medicus adstantibus ad quid porrigendum impensissime urgetur, quo in casu aliquot guttulae aetheris sulfurici, vel acetici; spiritus nitri dulcis, liquoris mineralis anodyni Hoffmanni, aut liquoris cornu cervi succinati; in quantum fieri potest, ori instillantur. Nonnunquam remissio aliqua, etsi tantum momentanea, convulsionum observatur, hac adeoque occasione uti oportet; exhibeatur nunc aegro uno, aliove cochleari aqua menthae, valerianae, vel florum aurantiorum cum quinque, aut sex guttis ammoniac purae liquidae, aut alia individualitati aegri

convenientia; Portal svadet aliquot cochlearculis oxymel simplex porrigere, ut excretio salivae facilitetur, et spissitas illius imminuatur. — De remediis dynamicis in genere idem notandum, quod prius de vi externa dictum est; omnis enim tumultuosa quasi oppugnatione insultus remediis seu internis, seu externis intensitatem ejus auget, saepe aegrum in discrimen vitae conjicit. — Cavendum imprimis ab omnibus, quae nervos fortiori stimulo adgrediuntur; hinc etiam a sternutatoriis vulgo adhibitis abstinendum, utpote quae cerebrum ipsum immediate adficiunt congestiones augent, et facile apoplexiam causant; in illis tamen casibus, ubi epilepsia ab incitabilitatis excessu, vel a statu hysterico dependet, odora menta graviora uti empyreuma plumae, vel lanae adustae, tinctura castorei, vel asae foetidae, aliquo cum fructu adhiberi poterunt. — Sanguinis evacuationes universales et topicae medio hirudinum nuchae, vel retro aures adpositarum, inevitabiliter instituendae sunt, si congestiones vehementiores ad encephalon adsunt, oculi rubent, epistaxis oritur, aut saliva sanguine mixta excernitur. Praeventitur his apoplexia instans, simul tamen caput elevatius collocetur, et frigidius servetur. Casus, in quibus haec requiruntur, ad rariores pertinent; in chronicae epilepsiae paroxysmis vix unquam requiritur sanguinis evacuatio, imo in his saepe nocet insultus crebriores reddendo; frequentius observatur necessitas illius in epilepsia acuta, febrili, exanthematica, et in ea, quae a dentitione dependet. — In iisdem casibus, in quibus sanguinis evacuationes indicantur, aut si status irritativus, vel plane inflammatio encephali adsit, et insultus in longum excurrat, revellentia, et derivantia externa, vel sola, vel post sanguinis evacuationem necessariam adhibenda sunt, sic; fomentationes calidae,

aut si fieri potest pediluvia ex decocto sinapis, lixivio cinerum, vel ex solutione salis culinaria; clysmata ex muria, aceto, oxymele, ex solutione tartari emetici; sinapismi, vesicantia, fermentum panis, aut armoracia rasa extremitatibus inferioribus adposita; inunctiones linimenti volatilis, vel substantiarum spirituosarum aetherearum (in regionem sternalem, et dorsalem) et his similia; attendendum semper, ne plantae pedum quoquomodo vellicentur, imprimis in infantibus irritabilioribus. — In individuis tenerioribus, sensibilibus, in quibus unice incitabilitatis excessus observatur, multum prosunt: clysmata oleosa ex decocto furfurum, ex infuso chamomillae, florum vel radicis valerianae, quibus et asa foetida addi potest: fomentationes calidae abdominis, et inunctiones spinae dorsalis, et extremitatum cum oleo tepido, aut cum unguentis emollientibus. — Recentiori tempore fomentationes, et perfusiones cum aqua frigida, et calida sub ipso insultu capiti raso adplicanda, praecunte cel. Löbenstein Lübel iterum multum laudabantur; summa tamen praecautio adhibeantur, cum non singuli conveniat, et incaute instituta vitae periculum inducant. In individuis irritabilioribus (exceptis infantibus) cum habitu apoplectico, si congestiones activae sub insultu vehementiores sunt, necessaria venae sectione praemissa, embrocationes, aut perfusiones frigidae audacter institui poterunt; minus conveniunt individuis pastaceis, cachecticis, aut ematiatis, sensibilibus, et per morbos diversos exhaustis; in his a fomentationibus tepidis gradatim ad frigida transitus fieri debet. Summo autem cum periculo adhiberentur: si jam stupor, fatuitas, et praecipue paralyses partiales per epilepsiam inductae adsint; si epilepticus simul morbo aliquo pectoris, diarrhoea chronica, malo catarrhali, rheumatico, aut arthritico,

vel exanthemate adfectus sit. Obstant porro eorum usui: fluxus catameniorum, transspiratio sub paroxysmo evidenter aucta, complicatio epilepsiae cum scrophulis, rachitide, aut atrophia; vitia organica in capite, aut aliis corporis partibus epilepsiam sustinentia; praeterea epilepsia sub evolutionis periodis comrens, et ea, quae per morbos cutaneos disparentes producit. — Ex sententia cel. Lübenstein Löbel ab eorum usu sanatio radicalis sperari potest, si insultum vehementia decrescit, stadium soporosum brevius, et intermissio longior fiat, si sub intermissione aeger animi hilaritate gaudet, et denique si aeger sub ipsa perfusione se ex alto lapsnm iri putat. — Fomentationes tepidae capitis prosunt in epilepsia imprimis infantum, noctu aut sub stadio eruptionis exanthematum comrensente, in plurimis aliis casibus nocent. Ubi perfusiones frigidae, et calidae contraindicatae sunt, multum confert ad insultum abbreviandum instillatio aetheris sulfurici in verticem capitis, aut infriectio liquoris mineralis Hoffmanni in caput, et nucham. — In stadio soporoso aeger quieti relinquendus, continuato tamen revellentium usu, si congestiones ad encephalon ultro perstant, aut adjuvando crissim, fors sudore se anunciantem, exhibitio potu diaphoretico. — Expergeflecto tandem aegro commendatur summa animi, et corporis quies, cui sensus delationis residuus citissime cedit, quodsi tamen nimis debilitatus foret, porrecto poculo vini, aut aliquot guttulis liquoris mineralis Hoffmanni sacharo instillatis vires restaurandae erunt.

Saepe multum interest, ut insultus instans periculosus avertatur, sicque curae radicali tempus concedatur. Praepediri autem insultus nonnisi is potest, qui certis prodromis indicatur, aut periodo certa recurrit. In hunc scopum diversa laudantur. — Deligatio

membri, ex quo aura epileptica excurrit, supra locum adfectum, aut fascia aut tornaculo adplicito instituta, consvetim insultus evolutionem impedit; non tamen semper commendanda, cum aegri anxietate nimia oppressi, solutionem vinculi paulo post impensissime exoptent, hoc non concessio multum conficiuntur, insultus tamen novi, atque novi continuo se insinuant, nec prius euphoria quaedam redeat, nisi paroxysmo plene absoluto. Nonnunquam sufficit prodromis comparentibus obambulatio vehementior, aut extensio membri auram evolventis. — Pinel ammoniam naribus attrahendam optimo cum successu adhibuit. — Richter prae omnibus laudat emetica hora una ante insultum instantem, aut sub primis signis accessum indicantibus majori dosi exhibita; dicitque ea praecipue convenire, si causa materialis morbi, aut nulla detegitur, aut quae adfuit, jam sublata est, congestiones ad encephalon vehementiores desunt, et si crises materiales finito insultu nullae comparent; in tali casu et curam radicalem iis perficere vidit, nam ut ille monet, insultu repetitum inhibito natura quodammodo impressionis secus habitualis penitus obliviscitur. Alii tamen ab emeticis hunc effectum salutarem nequaquam observarunt. — In plethoricis prodest diaeta tenuis, potus multae aquae frigidae, et lotiones capitis frigidae paulo ante insultum. — Epilepsiae idiopathicae paroxysmi praepediuntur, aut adminus mitigantur per revellentia fortiora extremitatibus inferioribus adplicita, et per clysmata irritantia, alvo tamen prius evacuata. — Epilepsia nocturna hausto poculo aquae frigidae ante decubitum praepedita fertur. Marin narrat casum puellae, quae instantem paroxysmum musica fugabat. Terror quoque vehemens non raro impedivit insultus plenam evolutionem.

Tempore intermissionis cura radicalis tendenda erit, quae absolvitur causae protractivae amotione, aut destructione, habito simul respectu characteris morbi ab individuali constitutione aegri dependentis. Hinc ante omnia aeger investigationi solertissimae subjiciatur, ut erui possit, an morbus a causis topicis vel universalibus dependeat, an ad eas accessus pateat, nec ne, et si plures simul agentes deprehendantur, quatenus ex illis prae aliis eminenter morbum sustineat, adeoque praeferenter impugnanda sit. Facilitabitur hoc negotium, si Lentini consilio utentes ad naturae molimina critica peculiarem convertamus attentionem, probe tamen sciendo rarissime esse organon secernens simul primario adfectum. — In genere autem durante investigatione aegri circumstantiae ita coordinentur, ut stimuli omnes peregrini absint, ne per eorum actionem facie morbi turbata vera causa attentionem effugiat. Alterum est characterem morbi eruere, in quibusdam enim irritabilitas, in aliis sensibilitas eminenter excedit, saepe utriusque status abnormis junctus observatur, sunt denique, in quibus reproductio morbose praevallet; haec tamen cum ipsis causis excitantibus tam arcte juncta sunt, ut in coordinanda therapia separatim considerari nequeant. Investigatione adeoque absoluta, momentisque causalibus aliqua probabilitate definitis, curae methodus legibus therapeuticis generalibus conformiter adornatur; quae quidem tam multiplex esse potest, ut vix aliqua inveniatur, quae non sub certis circumstantiis locum haberet, unde nonnisi eas, quae in casibus maxime obviis usu veniunt, ordine a causis ipsis excitantibus petito adfero. Antequam tamen id adgrediar, animadversiones quasdam de remediis frequentius adhibendis generalibus praemittam, quo dein in subsequis multae repetitiones optime evitantur.

1mo. *Sanguinis evacuationes*, ut jam dictum, sub ipso insultu ad eum mitigandum, sed et sub remissione necessariae sunt, si inflammatio organi nobilioris, aut universalis vel topica plethora locum habet. Evitandae praesente oligoemia, aut ad minus deficiente plethora. Ad haec determinanda praeter pulsus conditionem imprimis status virium respiciendus est. Ubi massa sanguinis quantotius imminui debet, vena secabitur; hirudines applicantur, si status virium universalem sanguinis detractionem non admittit, aut si solum plethora localis imminuenda est. — Nonnunquam aeger sanguinis depletionibus ea solum ex causa debilitari debet, ut natura per excessum virium suppressa in moliminibus suis salutaribus adjuvetur, aut ut tutius remedia stimulantia exhiberi possint. — In doloribus diuturnis vehementioribus, quamvis nulla adsit plethora observabilis, saepe unica salus in sanguinis evacuatione est. — Bono cum successu saepe instituuntur, etsi nulla directa indicatione praesente, in epilepsiis cum morbis exanthematicis, cum hypochondriasi, aut hysteria conjunctis, prouti et in illis, quae tempore graviditatis, aut partus comparent, et quae per terrorem, contusiones capitis, vel commotionem cerebri productae sunt; in infantibus sub dentitione epilepsia agitatis ut plurimum solae perficiunt curam. — Ex opposito plurimum nocent in epilepsiis humorum nobiliorum dispendio nimio, ab evacuationibus morborum diuturnis, in genere, a morbis exhaustivibus inductis.

2do. *Emetica*, etsi quondam multum laudata, rarissime indicantur, saepius contraindicantur; cum in epilepsiis saepissime, et facillime congestiones sanguinis, et seri in cerebro formentur, hae autem per emesin summopere augeantur. — Adhibenda sunt adeoque unice in epilepsia a veneno, aut ab aliis ingestis

producta, si ejectio harum substantiarum nocentium adhuc possibilis est; caeterum si saburra ex nutrimenti malae indolis enata sursum turget, aut si vomituritiones, vel ipse vomitus spontaneus praesens adjuvandus foret, ad quod tamen aquae calidae potus saepissime sufficit; quod si autem in tali casu status inflammatorius inchoans, aut plethora signis quibusdam se manifestaret, vomitus potius omnibus modis, saepe venae sectione quoque instituta, sedandus erit. Animadvertendum enim per affectiones morbosas ventriculi, per infarctus hepatis, lienis, renum et uteri, praecipue in gravidis refluxum sanguinis ab encephalo, et aliis organis multum impediri, atque hinc provenientes vomituritiones aut ipse vomitus, tantum abest, ut indicationem pro emetico largiantur, ut potius eius usum directe interdiciant.

3tio. *Purgantia* in intervallis liberis, si secus necessaria sunt, tuto adhiberi poterant. Ingruit autem necessitas eorum praesente statu gastrico, aut saburra intestinali, quae insultum revocare valerent. Augetur per ea et emendatur secretio intestinalis, evacuantur sordes, simulque respectu cerebri contrastimulus ponitur. — Seligantur vel maxime antiphlogistica mitiora, nonnisi praesente torpore intestinorum majore drasticis quoque uti licebit.

4to. *Clysmata*, et quidem initio emollientia tardius irritantia, solvendo alvum obstipam multum prorsunt, cum in epilepticis sordium accumulatio saepe insultum provocet. — Nonnulli medici clysmatibus remedia antepileptica specifica addere svadent, quod tamen si alvus iis solvenda est, absque omni fructu fiet. Si cuiquam tamen placeret, remedia dicta forma clysmatum adhibere, ante omnia evacuationes alvinae promovendae forent, quibus perfectis clysmata, evitato omni medio purgante, ex infuso valerianae, vel

alio simili parata, moschum, camphoram, opium, a-sam foetidam, aut alia debita dosi admixta tenentia, parca quantitate, et quantum fieri potest minime tepida injici possunt, ita ut quantitate majori intestinum non extendant, sicque aut per calorem velociorem, eorum evacuationem producant.

5to. *Vesicantia* ad remedia potentissima antiepileptica spectant, hinc a medicis omnis aevi multum laudabantur. Nihilominus tamen non sunt sine discrimine in omni specie epilepsiae adhibendae, cum in nonnullis multum quoque nocent. In genere ea plus efficiunt, quo recentior est epilepsia, imprimis si ea in sequelam exanthematis disparentis enata sit. — Adplicari possunt omnibus corporis partibus; narrantur casus, in quibus vesicantia capiti imposita epilepsiam perfecte sanarunt; id tamen non nisi in idiopathica valere potest, nam quousque morbus adhuc sympathicus est, sic adplicata plus nocent, quam prosunt, in his adeoque parti adfectae imponenda sunt. — *Vesicantia* e cantharidibus diutius adhibita, quamvis secus adhuc indicata, saepe nociva fiunt, non tantum ob detractio-nem materiae organicae nimiam, sed imprimis ob ir-ritationem, quam cantharides producant, in systemate nervorum, et in organis uropoëticis. Quamprimum igitur organa uropoëtica adficiuntur, cantharidibus alia vesicantia substituantur, excepto solum statu oedemato-so extremitatum, et faciei, ac in genere praesente dispositione hydropica, quo in casu cantharides stimu-lo suo specifico vasa lymphatica languentia salutarimodo excitant.

6to. *Rubefacientia*, et in specie sinapismi, ut jam superius adtuli, insultum ipsum mitigant, paulo ante adposita ejus evolutionem saepe impediunt; sed et sub intermissione adhibita non raro saluberrimum exerunt effectum. Plurimum valent in epilepsia cum

doloribus complicata; aut a morbis cutaneis, a secretionibus suppressis, a rheumaticis, vel arthriticis malis producta. — Si dolor non est vehemens, immediate parti dolenti applicari possunt; ubi vero dolori intensiori et febris accedit, remotiori plagae imponenda sunt, ut revulsionem producant.

7mo. *Cucurbitulae siccae* irritatione simplici, et cruentae, simul sanguinem topice evacuando, saepe vehementiam et durationem insultuum imminuunt, imo eum non raro penitus tollunt. Jam Celsus eas, facta prius incisione, occipiti imponere jubet, idem svadent multi medici recentiores. Portal saepe plagae dolenti, aut atrio morbi quam maxime vicinae siccas, aut pro circumstantiis cruentas optimo cum effectu applicuit; easque multis in casibus setaceo, et moxae praeferendas putat.

8vo. *Fonticuli*, post cauteria prius applicita, omni jure commendantur in epilepsia cum dyscrasia nexis; animadvertendum tamen, per eas quidem suppurationem largam non tamen irritationem fortiozem provocari, quare quam proxime plagae adfectae producendi sunt; sic Portal consvetim per decursum spinae dorsalis aperuit duos tresve, in extremitatibus vero nonnisi tunc, si circumstantiae minus urgentes aut peculiare id exposcebant.

9no. *Setacea* quoque nucae infixae, ut fonticuli, non raro sanant epilepsiam.

10mo. *Moxae* fonticulis praeferendae sunt, si irritatio vehementior requiritur; ut plurimum tamen valet, si alternatim ita adhibeantur, ut locus moxa adustus in fonticulum convertatur.

11mo. *Transscissio nervi*, ut reditus paroxysmi impediatur, saepe bono cum successu fuit instituta; sic Van Swieten, Tissot, Portal et alii plures adferunt casus, in quibus hac enchiresi epilepsia sanabatur.

12do *Balnea tepida* in spasms generatim proficua, et sub cura epilepsiae utilissimae sunt. Sub ipso quidem insultu aeger balneo imponi nequit, sed id nihil officit, cum in intervallis liberis quoque adhibitâ successu salutari non careant, imprimis si, quoad temperaturam et alias eorum proprietates, statui individuali recte accommodentur. — *Balnea tepida* a 23° — 24° R. curam epilepsiae mirifice adjuvant, nec unquam, si diathesim oedematosam excipis, nocent. Cutim siccam emolliunt, secretiones ejus facilitant, dolores leniunt, agrypniam imminuunt, imo vesperis sumta saepe somnum placidum conciliant. — *Calidiuscula* a 25° — 28° R. insignem habent efficaciam in epilepsiis cum morbis cutaneis, rheumatismo, vel arthritide connexis; in quibus si adhiberi vellent, prius plethora universalis, vel topica remediis congruis necessario tollenda foret. — *Balnea vere calida* a 27° — 29° R. et supra in epilepsia non absque detrimento gravi adhibentur. — Idem fere valet de frigidiusculis, quae ea solum occasione svadenda, si pruritus cutis noctu ingravescens diuturnus cum somno interrupto, et insomniis terrificis divexet, sed in hoc quoque casu ad minus ad 22° R. temperentur. — Rarius adhuc adhiberi poterunt frigidiora 20° — 14° et infra, etsi non desint exempla feliciû per ea curarum; conveniunt fors unice illis, in quibus sudores profusi et simul alvi retentiones, habituales epilepsiam producunt, aut sustentant. Quo magis autem temperatura balnei ad punctum congelationis accedit, eo fit in genere periculosius, cum congestiones in epilepsia utique praesentes augeat, et facile novas producat. — *Balnea marina* aut ex muria nativa, magnis quondam encomiis celebrata, in epilepsia nunquam adhibeantur; nihil enim prosunt, saepissime nocent; summum autem periculum, imo

mors subitanea producitur, si perfusiones ex alto, ut quidam proposuerunt, cum aqua salsa fiant.

13tio. *Potulenta* non stimulantia majori, non tamen nimia quantitate sumta, plurimis conducunt epilepticis. Ipsa aqua pura diathesim spasticam successive delere valet. Multum prosunt potus demulcentes, lenientes, emollientes. Aquae minerales, et marinae statui individuali convenienter selectae, longiori suo usu status morbosos epilepsiam causantes corrigunt, atque sic ipsum morbum sanant. Cautelae tamen sub eorum usu secus quoque necessariae, in epilepticis quam scrupulosissime observentur.

His praemissis ad specialem diversarum epilepsiarum therapiam, in quantum arcti dissertationis limites id concedunt, explanandam transeo.

A. *Epilepsia cum excessu sensilitatis*, utplurimum in individuis constitutionis tenerioris, animo mobiliori psychicis influxibus facile concitando, et facultatibus intellectualibus non raro eminentibus praeditis, in quibus pulsus consuetim parvus, irritatus, celer simulque irregularis est, observari potest. Producitur fere semper per causas immateriales, saepe psychicas nullo modo eruendas. Insultus repente fulminis instar a capite inchoat; convulsiones vehementes, prae aliis, in facie et superiori parte corporis sunt terribiles; congestionis ad encephalon signa rarius observantur, nisi simul erethismus vasorum sensilitati exaltatae accedat. Urina ante, et sub insultu missa limpida raro aliquantulum flavescit; oritur epiphora larga, aliae se- et excretiones anomalae penitus desiderantur. Post paroxysmum longo tempore perstat animi dejectio, et si paroxysmi saepe recurrant, memoriae, et facultatum intellectualium debilitatio, aut plane fatuitas producitur. — Has sanare ad difficillima medici practici negotia spectat; hic saepe empiria ra-

tionalis, aut indicatio ex nocentibus et juvantibus desumpta, curam dirigere debet. — Sub initio morbi, et in formis levioribus talis epilepsiae purae nervosae exhibeatur concentratum infusum valerianae additis substantiis aethereis, vel liquore cornu cervi succinato, aut solutio extracti chamomillae in aqua flor. aurantium cum spiritibus aethereis. Quodsi vero malum in habituale chronicum transit, porrigantur doses majores valerianae pulveratae, aut ejus tinctura, etsi typus quispiam insultuum observatur, jungatur cum his china. Tentanda porro sunt antepileptica alia, uti radix paeniae, ol. cajeput, lign. visci, ol. animale Dippeli etc., quae tardius singillatim recensebimus. In similibus, fors epilepsii fuerant salutaria quaedam summe heroica, et summe absurda, uti: terror vehemens, inopinata dejectio in aquam frigidissimam, ingentes doses opii, aut aliorum narcoticorum, ingurgitatio vini excessiva, adustio diversarum partium corporis, sanguis calidus gladiatoris transfossi, et quae non alia multo adhuc absurdiora, a diversis scriptoribus numerantur. — Si insultus nimis crebro redeunt, sub intermissione brevi vertigo, tremor artuum, dejectio virium eximia, pulsus parvus celer, tristitia, et meditatio de morte continua perstant, ad magnas doses moschi, saepe ad phosphorum confugiendum est. — Externe balnea tepida aromatica aut lixiviosa, lotio capitis et nuchae cum aqua tepida, aceto vulgari aut camphorato, imo cum aethere, applicatio sinapismi vel vesicantium ad partes corporis inferiores, inunctiones spirituosae aromaticae, aut tincturae asae foetidae, vel cantharidum, et similia in his epilepsii salutaria erunt. — Si aeger habitum contrahit cachecticum, multumque ematiatum, atque ubi supponere licet, atoniam nerveam et hinc provenientem laxitatem musculorum esse in causa sensilitatis anomaliae, tunc praeter diae-

tam nutrientem a tónicis fortioribus, china, ferro, plurimum erit exspectandum. Praecautio causa praestat tónicis, ne sensilitatem morbosam quoquo modo excitent; antispasmodica volatilia ut valerianam, castoreum, ol. cajeput, aetheres etc. adjungere. — Caeterum vitae regimen solícite individualitati convenienter ordinandum est, ne curae effectus spem conceptam fallat; de hoc tamen objecto nihil generalis praescribi potest, status enim diversus nervosus, idiosyncrasia, aut antipathiae multiplices, aliaeve circumstantiae modificationes diversissimas exsopocunt, hinc ingenio medici relinquendae; id tamen in genere valet, aegrum ab influxibus vehementioribus psychicis et moralibus solertissime custodiendum esse.

B. *Epilepsia cum irritabilitatis anomaliae excessu* in individuis junioribus, robustioribus occurrit. Sub insultu vehementi signa congestionis activae ad encephalon, et pectus observantur. Producitur ut plurimum per spirituosorum abusum, per suppressa normalia aut abnormia quidem, ast habitualia sanguinis profluvia, per exagitationem, et incalescentiam corporis vehementem et alia similia. Hic principale remedium est venae sectio; caeterum diaeta antiphlogistica, potus multae aquae, cibi vegetabiles conducunt; ex opposito evitentur motus vehementiores, potus spirituosi, cibi animales. Exhibeantur praeterea potiones acidulae, salinae, et leniter purgantes. Frequentius quam forma pure irritabilis, occurrit epilepsia, in qua anomalia irritabilitatis evidenter cum pathemate sphaerae sensibilis junctim incedit; in hac observatur sic dictus erethismus systematis vasorum; calor fugax, congestiones quidem ad encephalon aut ad alia organa, verum simul delassatio, tremor artuum, et vertigo saepius recurrens; pulsus est acceleratus duriusculus, non tamen plenus. — Acida mineralia, elixirium acidum

Halleri, ipsum acidum phosphoricum in hac forma prosunt, si simul revellentia fortiora ad extremitates inferiores adplicentur. Sanguinis evacuationes evitandae; quamvis enim pro brevi levamen ferre videantur, in universum tamen insultum frequentiam augent. Lotiones frigidae capitis et nuchae prodesse possunt, verum aeger successive per gradus eis assefaciendus est. Ubi malum inveteratum huic therapiae non cedit, antepileptica, quorum usui erethismus vasorum non obstat, uti Valeriana, flor. Zinci, Vitriolum album, cuprum ammoniacale et similia tentanda erunt. — Dieta quidem nutriens, et restaurans non tamen stimulans, excitans concedenda est; imprimis facile nocent potus spirituosus, et aromata.

C. Formae epilepsiae hucdum pertractatae in genere rarius occurrunt, multo frequentius sunt eae, in quibus vita vegetativa primario adfecta deprehenditur. Individua temperamenti phlegmatici, frigidi, pulsu tardo, abdomine obeso, diatesi in morbos catarrhales vel in perversas mucosae secretiones praediti, prae aliis hanc formam offerunt. Causae morbum sustentantes ut plurimum in abdomine haerent, imo saepe manifesto in physconia, et induratione viscerum, in saburris gastricis, in turbatis crisibus materialibus, in se — et excretionibus retentis, in efflorescentiis cutaneis retropulsis, et similibus consistunt. Insultus ipsi, frequenter congestionibus ad encephalon stipati crisi materiali varia, ut diarrhoea, sudore, vomitu, urina turbida fieri consueverunt. — Etsi in omni epilepsia causae eam sustentantes ante omnia amoveri, et destrui debeant, nullibi tamen executio hujus indicationis tam absolute necessaria, quam in iis epilepsiae formis, quae in morbo quodam vitae vegetativae radicanatur; si enim hoc negligitur, morbus non tantum non tollitur, quin imo magis solidatur, habitualis fit, et saepe etiam in-

sanabilis redditur. Ubi igitur saburrae gastricae, mucus, bilis perversa, acidum primarum viarum, residua nutrimentorum non digesta, subversantur, ea, quae turgent via brevissima, per clysmata, emetica, solventia et purgantia, aut per absorbentia eliminanda sunt. Verminosis, physconiae, lithiasis, discrasia syphilitica, scorbutica, arthritica convenientibus remediis corrigantur; se et excretiones habituales restituantur, morbose auctae vero restringantur. Exanthemata chronica repulsa omni modo revocentur; aut si id fieri non posset, per ulcera artificialia suppleantur. Seminis profusio nimia aut praeternaturalis intermittenda est, dein lotionibus frigidis genitalia roborentur; pollutiones nocturnae optime fomentis frigidis, ex aqua aceto camphorato mixta, praeventuntur. Sic quoque contra alias causas, singulae convenienter, agendum est. — Praeter causam excitantem, summam requirit attentionem diæta, quae in his casibus magis stimulans esse debet, unde potus spirituosus et aromata, nisi complicationes quaedam ea interdiciant, tuto concedenda erunt. Saepe tales epilepsiae jam habituales sunt, nec certa causa amplius detegitur sustentans, quo in casu remedia antepileptica alterantia metallica, uti vitriolum album, cuprum ammoniacale nitras argenti etc. tentari poterunt.

D. *Epilepsia a vitiis organicis* nonnunquam, quamvis raro operatione chirurgica sanatur. Sic cranium depresso instituitur trepanatio, caries ossium cranii, vulnerationes et laesiones capitis secundum regulas chirurgiae tractantur; tumores, concrementa, corpora peregrina nervos quosdam infestantia, si deteguntur et accessus patet, exciuntur, tendines aut nervi laesi resecantur penitus. — Saepe fit, ut causa quidem mechanica supponi possit, ea tamen non detegitur, in his casibus transscissio nervi, per quem aura epileptica ex-

currit, non raro morbum sustulit; saepe natura ipsa corpora peregrina ulceratione producta, eliminat, quo dein epilepsia cessat. — Ubi vero nihil horum fieri potest, ut in vitiis organicis profunde in capite absconditis, therapia ad curam palliativam restringitur; in hoc casu derivantia et revellentia externa, pediluvia irritantia, methodus antiphlogistica mitior adminus insultus mitigabunt, et eorum recursum retardabunt. — Secretiones serosae aut purulentae, vel extravasata cruenta in cavis vel inter velamenta cerebri aut in specum vertebrarum haerentia exposcunt remedia purgantia, calomel, arnicam, digitalem, ut resorptio stagnantium horum liquidorum perficiatur; non raro his sanguinis evacuatio et cura antiphlogistica praemittenda est.

E. *Quae haereditate acquiritur epilepsia quae congenita aut sub lactatione acquisita est*, suam exposcit curam propriam, etsi quam frequentissime insanabilis sit. Cura, in quantum possibile, durante adhuc prima infantia suscipi debet, tardius enim vix sanabitur unquam. Oportet hic ante omnia causas nocentes exquirere, quae in parentes, ante generationem vel sub vita foetali aegri in utero matris iufluxerant, quibusve hi morbis adfecti fuerant; cum haec ob arctum inter parentes aut nutricem, et foetum aut infantem nexum, in hunc quoque reagant; si vero tales influxus actu perstant, hi quantocius removeantur, aut eorum sequelae remediis aptis impugnentur. Si lac nutricis, quod saepe fit, epilepsiae causa esset, aut nutrix morbo quocunque contagioso epilepsiam provocare valente adfecta sit, ablactatio infactis summopere necessario est. Si parentes aut nutrix syphilitici essent, exhibeantur mercurialia mitiora dosi refractissima; si discrasia herpetica supponitur, adjungatur mercurialibus sulfur; ubi discrasia scrobatica haereditaria adesse suspicatur, ea antiscorbaticis corrigi tentetur;

et sic in aliis quoque morbis infantum parentes aut nutricem adficiendis procedendum erit. Derivantia externa, uti vesicantia, fonticuli, setaceum, saepe eximio effectu adplicantur; attendendum tamen, ut sensibilitati agri convenient. — Quibus omnibus satis longo tempore continuatis non raro epilepsia talis subblata fuit.

F. Peculiarem adhuc merentur attentionem in utroque sexu sub diversis evolutionis periodis comparentes insultus epileptici; satis enim frequentes, vix unquam carent periculo, propriumque exposcunt tractandi modum.

a) Neonati magna gaudent incitabilitate, unde non raro illico, aut brevi post nativitatem convulsionibus, ipsaque epilepsia convelluntur, quin causa excitans detegeretur. Spastici hi insultus diathesim in novos producunt, quare dein semper vehementiores recurrunt. Necessum est igitur statim prima, etsi apparenter leviora, convulsionum initia remediis congruis antispasticis depellere et impedire, ne intensitate eorum increcente insanabile fiat malum. Praecautio adeoque svadet, neonatos ab omnibus tueri potentiis, quae systema nervosum intensius excitare valerent. — Opletio vasorum sangviferorum, a plethorica constitutione matris proveniens, saepe in causa est vehementis insultus epileptici aut stuporis apoplectici neonatorum; hoc in casu sangvis hirudine detrahendus, mox granum dimidium aut integrum moschi in syrupo quodam exhibendum, et balnea tepida adhibenda veniunt. Stupore diutius perdurante, ad irritationem cerebri ideopathicam imminuendam, revulsio ad partem a capite remotam produci debet. — Est ubi meconium acrius in intestinis haerens dispositionem ad spasmos auget, partim tubum intestinale fortius vellendo, partim excretionem bilis impediendo. Promo-

vetur excretio meconii, et subsequa bilis potulentis emollientibus et purgantibus lenissimis uti syrupi cichorei cum rheo, vel maxime tamen colostro, quare primis adminus diebus neonatus nutrici, diutius jam lactanti non tradatur. — Epilepsia illico post natiuitatem evoluta, dum remediis dictis non cedit, tardius non raro disparet solius naturae vi fugata; ubi tamen ultra primum aetatis annum perstat, nisi a pubertatis evolutione vix alia remanet spes salutis, quae si fallitur, occidit aeger circa 25 aetatis annum, ut jam Hippocrates docuit.

b) *Dentitione inchoante* infantes, secus plena etiam fruente sanitate, facile fiunt epileptici, frequentius tamen id accidit in illis, quibus dispositio haereditate tradita est, et qui diserasiam scrophulosam, herpeticam, psoricam, verminosam aut aliam contractam habent. — Definita hac causa epilepsiae impedimentum eruptionis dentium amovere, et epilepsiam propriae producentem contentionis naturae vehementiam, potulentis lenientibus, et demulcentibus, similibus balneis tepidis, clysmatibus emollientibus, et fomentationibus abdominis sedantibus calidis, moderare oportet; convulsionum vehementia, plethora universali vel topica in maxillis et cerebro stipata non raro aut per hiruines temporibus adplicitas, aut aperta in brachio, vel quod praestat, in pede vena exposcit sanguinis detractionem; iuvat et incisio gingivae. Haec dein excipiant remedia per circumstantias indicata, et quae diserasiae fors praesenti opponenda sunt.

c) *Quae tempore pubertatis* in organismo contingunt mutationes, epilepsiae quam frequentissime insanabilis causam constituere valent. Si ea in pueris erumpit, principiis superius expositis convenienter, respiciendo ad morbi characterem, tractari debet. In puellis, quarum pubertas catameniis comparentibus

absolvitur; epilepsia ut plurimum producitur per molimina catamenialia, quae adeoque adjuvari, vel inordinata coerceri debent. Hunc in scopum, si plethora urget, vel in brachio secatur vena, vel ea aperitur in pede, quo proruptio catameniorum facilitatur; catameniis primis fors profusis opponuntur balnea tepida calida, potulenta sopientia, clysmata emollientia, aliaque remedia sedantia. Catameniis ad ordinem revocatis epilepsia non comparet amplius.

d) *Gravidae, et parturientes* peculiari gaudent dispositione ad epilepsiam, cui non raro succumbunt. Summo in periculo versantur parturientes, dum eas accedit epilepsia, saepissime enim apoplectice extinguuntur; quod ut praeventatur, largae instituuntur venae sectiones, remedia autem spirituosae, stimulantia volatilia, et antispastica sollicite evitentur. Absoluto feliciter partu statui individuali conformiter tractandae erunt,

e) *Aetate profectione*, ubi in foeminis fluxus catamenialis cessat, idque subito aut aetate nundum conveniente fit, non raro evolvitur epilepsia, quae optime debellatur venae sectionibus toties repetitis, quoties plethorae signa comparent, praeterea decoctis demulcentibus infuso malvae; addendo pro circumstantiis tincturam, aut extractum valerianae vel aliquot guttulas laudani liquidi, et aliis statui individuali convenientibus, atque diaeta vegetabili non nimis nutriente.

Huc dum propositis absolvitur cura epilepsiae rationalis. Restat enumeratio antepilepticorum empiria probatorum. Si ad talia confugiendum est, seligantur ea, quae statui individuali optime convenire videntur; de tempore in tempus substituuntur alia atque alia; dosis eorum successive augeatur ad certum gradum, dein aut descendatur iterum ad minores, vel remedium pro aliquo tempore penitus seponatur, ne organis-

mus stimulo asvesciat. Si remedium aliquod levamen adfert, sanationem tamen perficere nequeat, exhibeatur aliud ei analogum, quo dein saepe optatus scopus attingitur. Sunt autem praecipua sequentia:

Radix valerianae sylvestris jam a Galeno, Aretaeo Dioscoride laudata, a recentioribus pro specifico antepileptico summo habetur. Nocet praesente plethora, aut statu irritativo ventriculi. Adhibetur imprimis pulvis, cujus nonnulli usque unciam unam sub Nychthemero exhibuerunt; pulvis crassior subtiliori praestare dicitur. Laudatur et infusum vinosum ex uncia una radice ad libram vini, ter — quater de die tribus cochlearibus. Masius balnea ex valeriana commendat. — Est pars constitutiva plurimorum arcanorum remediorum.

Radix et flores paeoniae off.; antiquiores pro summo habebant antepileptico, recentiores specificam virtutem denegant. Adhibetur in pulvere ad 1 — 2 drachmas. Ingreditur multa arcana.

Folia digitalis purpur. recentiori tempore a Parkinson commendantur. — Cautè adhibeantur, ne vomitum producant.

Viscum album s. quercinum, Specificum antepilepticum populis Germaniae, jam Plinii tempore notum. Recentiores quoque utilitatem ejus confirmarunt; Tissot tamen eam negat. Porrigitur pulvis ad drachmas duas, aut infusum ex uncia semis ad uncias sex.

Cortex chinnae in epilepsia periodica bono successu adhibetur, specificum tamen antepilepticum non est.

Radix dictamni albi in genere laudabatur quae antispasmodicum. Exhibetur in epilepsia cortex radice ad $\frac{1}{2}$ — 1 drachmam.

Folia aurantiorum a Locher antepilepticis adnu-

merata nonnisi in levioribus formis quidpiam efficiunt; praefertur pulvis decocto.

Herba rutae in nonnullis casibus prodesse potest, multum tamen ab ea non exspectandum.

Fibrillae radices artemisiae vulgaris recentiori tempore a Burdach iterum impense commendata imprimis in epilepsiis nondum inveteratis puellarum teneriorum, sed et in aliis, si quotidie ultra tres insultus insequuntur; parum aut nihil efficit in ea, quae irregulariter 5 — 15 die recurrit. Exhibetur ad grana triginta vesperi ante decubitum in cerevisia calida; si post primam dosim noctu diaphoresis larga foetida non prorumpit, dosis die insequenti ad 36 — 40 grana augenda, si nedum sudorem movet, nihil amplius sperandum. Autumno sero, mense Novembri colligendae fibrillae lenissimo calore siccentur, quin prius laventur; sub pulveratione fibrae lignosae sollicite separandae et abjiciendae sunt. Alii quoque medici ejus virtutem observationibus suis confirmarunt.

Narcissus pseudo Narcissus, Dufresnoi flores hujus plantae antepileptica vi gaudere perhibet; Galli medici plures eas adhibuerunt bono cum effectu.

Opium secundum cel. Portal († 1832) tantum convenit in epilepsia cum sensibilitatis et irritabilitatis excessu, absque causa materiali cognita, per potentias nocentes psychicas producta imprimis si pervigilio incedat; — nihil efficit ex opposito, si epilepsia per corpus peregrinum nervum quemdam infestans sustentatur, vel si ea a laesione nervi dependeat; — nocet plane opium in epilepsiis ab affectionibus gastricis subinflammatoriis provocatis, idem valet de epilepsiis febrilibus; saepe tamen dosi refracta cum aliis remediis indicatis exhiberi potest, imprimis si transspiratio cutanea promovenda sit.

Capita papaveris albi, qua adjuvans praecipue pro clysmatibus et fomentis adhibentur.

Herba hyosciami saepe opio praeferenda cum alvum non retardet, caeterum de ea idem valet, quod de opio. Externe adhibetur forma cataplasmatibus membro dolenti imponendi.

Radix mandragorae, et *radix* atque *herba belladonnae* interne et externe commendabantur, cautissime tamen adhiberi debent. — Idem valet de *herba et sem. stramonii*, quae a recentioribus quibusdam imprimis a Most, Jac. Bigelow, et Alex. Read adhibebantur contra epilepsiam.

Agaricus muscarius in epilepsia a terrore enata a granis decem usque scrupulum, imo ad drachmam ascendendo exhibetur. Bernhard syadet hoc remedium cum aceto vel aqua cerasorum exhibere.

Nuces vomicae recentiori tempore forma tincturae vel extracti aut ipsa strychnina adhibita fuerant. — Idem valet de *fabis sti. Ignatii*.

Radix hellebori nigri et albi jam a medicis antiquioribus adhibebantur. Conveniunt imprimis in epilepsiis cum torpore intestinorum conjunctis, ad eam autem dosim ascendendum, ut cathartice agant.

Herba sedi minoris, radix pyrethri, radix ptarmicae in aliquot casibus profuerunt, in aliis non.

Radix allii vulgaris adhibetur in epilepsia qua sternutatorium et in clysmatibus, rarius interne. Plurimum valet si exanthemata restituenda sunt forma cataplasmatibus adplicitis.

Asa foetida antihystericum potius, quam antiepilepticum. Optime adhibetur in clysmatibus; interne sumtum facile congestiones causat, nisi dosi minima porrigatur.

Camphora quoque a nonnullis ad antepiletica refertur. Remedium tamen solum ut recte monet Tissot curam radicalem nunquam perfecit.

Oleum terebinthinae a medicis Anglis nostri temporis in epilepsia dosi magna exhibebatur non absque fructu, vix tamen aliter prodest, quam vermes expellendo, et menses incitando.

Moschus in epilepsia remedium eximium est, dummodo status plethoricus prius per sanguinis evacuationes sublatus sit. Exhibetur a granis duobus successive ascendendo ad quindecim. — Minus valet *Ambra*, et *Zibethum*.

Castoreum est quidem antispasmodicum insigne, in epilepsia tamen multo minus valet, nec alibi adhiberi potest, quam ubi atonia magna observatur. Exhibetur in epilepsia a granis 4 — 5, usque 15 et 20 grana in pulvere.

Oleum animale Dippelii praecipuo in illis epilepsiae speciebus adhibendum est secundum cel. Richter, quae a suppressa arthritide, rheumatismo, aut exanthematibus ortae sunt; ab aliis compluribus medicis effectus salutes post ejus usum observati sunt in diversissimis casibus. Optime exhibetur secundum Van Hoven, scrupulos duos ol. animalis Dippelii in drachmis duabus aetheris sulfurici solvendo, et hinc quotidie quater guttas 10 — 25 porrigendo.

Cantharides quoque ab aliquibus scriptoribus contra epilepsiam laudantur: verum eorum usus periculo plenus, et incertus est.

Sulfas cupri ammoniacalis recentiori tempore a multis medicis eximio cum effectu porrigebatur epilepticis, caute tamen et nunquam infantibus adhibendus.

Oxydum Zinci etiam in febrili epilepsia benefertur, multumque prodest, si simul saburra acida primarum viarum adsit, vel si morbus a vermibus aut

dentitione dependeat. — Eadem gaudet virtute sui fastidii, intensius tamen agit.

Acetas plumbi, cujus usum Paracelsus commendavit, a pluribus cum effectu potius noxio, quam salutari adhibebatur.

Stibii praeparata, quorum princeps tartarus emeticus dici potest, in epilepsia insigni saepe cum effectu in usum trahuntur, imprimis si discrasia aliqua subvertitur; de

Hydrargyri praeparatis quoque idem valet.

Ferrum et ejus praeparata salutaria sunt, si aegri tempore intermissionis nimium confecti, secus pastacei in hydropem dispositi sunt; prosunt etiam illis, qui epilepsiam profusione humorum imprimis sanguinis sibi consciverant.

Nitras argenti fusus omni jure a recentioribus summis elatum encomiis; vix unquam fallit enim spem conceptam, dummodo in casibus pertinacioribus satis longo tempore, per medium etiam annum, dosim per gradus ab $\frac{1}{8}$ gr. ad plura grana dietim augendo exhibeatur. Obstat eitis color aethiopis instar niger, qui ejus usu inducitur, noxius tamen non est. Ubi adhibetur, id praesertim respiciendum, ut organa digestionis firma nulla labe adfecta sint.

Arsenicum album, quod Alexander, et Masius in epilepsia prodesse observarunt, est remedium morbo hoc, etsi periculosissimo adhuc periculosius, hinc experimentatoribus temerariis relinquendum.

Kali carbonicum alternatim cum opio exhibitum, simulque balnea kalina adplicata secundum methodum Cel. Stütz, in epilepsiis infantum periculosissimis praesentissimum vitae periculum avertibat.

Acidum sulfuricum et *muriaticum* saepe quidem ad sanationem epilepsiae plurimum conferunt, ideo tamen antepilepticis, ut quidam faciunt, adnumerandae

non sunt, ex eodem enim principio omnia fere remedia hucdum nota antepileptica forent. — Idem valet de phosphoro et multis aliis, quae hic silentio praetereo.

Electricitas et Galvanismus, quondam, ut dicebatur, omnes sanarunt morbos, hodie prohi dolor! in plurimis nocent, aut ad minus efoeta sunt, pertinet et epilepsia ad haec — Quid autem de Magnetismo minerali et animali sentiendum sit, qua antepileptico multum laudato, aliis decernendum relinquo.

Remedia composita et arcana.

Plenam recensioem omnium pharmacorum compositorum, et arcanorum contra epilepsiam laudatorum dare minime intendo, illa tantum commemorabo, quae magis celebrari novi, quaeve in pharmacopaeis recentioribus non continentur.

Arcanum Bachienii. Rp. Succo rec. exp. Sedi min. Spir. vini \overline{aa} Unc. tres. Vesperi summendum.

Electuarium Bissetii. Rp. Flor. Sulph. pulv. rad. Paeoniae et Valer. \overline{aa} drach. tres, Cinnabaris antim. drach. duas, Moschi, Castor. moscow. \overline{aa} scrup. unum, syr. simpl. q. s. u. f. Elect.

Jusculum antispasticum. Cancrorum fluv. Nro XVI coq. G. s. q. aq. ad jusculum sub finem coct. adde vel rad. valer. sylv. Unc. semis, rad. Angel. et paeoniae, herb. Melissa \overline{aa} drach. tres, flor. Naphae, et Tiliae \overline{aa} drach. unam, ferri tartarici gran. XXIV, vel Rp. rad. Paeoniae dr. duas, rad. Valer. sylv. — enulae, herb. Melissa — Hyperici \overline{aa} dr. unam, Miliped. vivent. cont. Nro C, Flor. Tiliae et Convallar. maj. \overline{aa} dr. semis.

Electuarium medicorum Viennensium. Rp. Pulv. rad. Dictamni albi Un semis conserv. Mentii. Un. duas,

syrup. Menth. q. s. ut f. Elect. S. omni 3 hora uno
cochl. coff.

Electuarium Fulleri. Rp. Pulv. cort. Chinae dr.
sex, rad. Serpent. Virg. dr. duas, Syr. Poenicae q.
s. ut f. Elect. Mane et vesperi exhibetur drach. una
per 3—4 menses.

Pilulae Fulleri. (Pilules bénites de Fuller.) Con-
stant ex Aloe, pulv. fol. Sennae, Asa foetida, Galba-
no, Mirrha, Sulfate Ferri, Croco, Oleo Succini, Syr.
Artemisiae. Dantur ab 1—6 gran.

Decoctum antepilepticum Geoffroy. Rp. Lign. Vi-
sci cont. Un. duas rad. Paeoniae rubr. Un. unam. Aq.
com. Unc. tres coq. ad remanent. Un. duarum, sub
fine coct. adde rad. valer. sylv. unc. semis, Lilior. con-
vall. flor. Tiliae, herb. galii lutei aa unc. semis, Syr.
Paeoniae unc. tres.

Pulvis antiepilepticus Geoffroy. Rp. Pulv. lign.
Visci querc. Unc. unam, et semis, — rad. Paeoniae
rubr. — Valer. sylv. aa Unc. semis — flor. Lilior.
conval. — — Tiliae aa scr. quatuor, Kerm. miner.
scr. unum, Sal. ammon. Borac. Venet. aa dr. quatuor,
Cinnabar. nativ. Sal. sedat. aa Un. semis. MS.
Drach. semis cum Syrupo quodam exhibenda.

Pulvis Gutteti (Poudre de Guttéte) Rp. Pulv.
rad. Dictam. alb. — cort. Visci querini — rad. con-
trayer. — Bistort. Virg. — Paeoniae rubr. — Corn.
Cerv: ust. — dentis alcis aa dr. duas, — rad. Valer.
sylv. Unc. unam Corallior. rubr. — cranii humani aa
dr. tres — lap. Hyacinthi dr. unam, Bezoard. occi-
dent. dr. unam et semis et orient. scr. unum. M.

Tinctura Langeri. Rp. Asae foetid. scrup. unum
solv. in spir. C.C. Un, una S. 30 gutt. in Aqua cum
Castoreo. Monet Burserius, remedium hoc plethoricis
nonnisi praemissa sanguinis evacuatione exhiberi posse.

Tinctura Locheri. Rp. Camphor. dr. semis. sach. alb. mucilag. gum. arab. \overline{aa} Unc. semis, solv. in Acet. Vini calefact. Un. quatuor, adde Aq. flor. Sambuci Un. sex, Syr. Papav. rhoead. Unc. unam.

Electuarium Cadet - Gassicourti. Rp. Pulv. cort. peruv. Un. unam Stanni — rad. Valer. sylv. \overline{aa} drach. quatuor, Syr. simpl. q. s. ut f. Elect. Per 3 menses mane et vesperi dr. una exhibetur, omni 9-10 die remedium per 24 horas seponitur.

Pulvis Marchionis. Rp. Rad. Paeoniae Unc. } tres,
Visci quern. rasurae eboris, unguiae alcis, cor. Cervi
Spodii, corallior. rubr. et alb. margarit. praep. \overline{aa} dr.
unam, fol. auri Nro XX. M. f. pulvis S. scr. semis
usque dr. semis p. d.

Pilulae antispasmodicae Pideriti, Rp. Gum. Asae foetid. Castor. Moscow. \overline{aa} dr. unam, Acidi succinici conc. dr. semis Ol. animal. Dippel gutt. XX, Trae Mirrhae q. s. ut f. m. pill. form. pill. gr. quinque S. 2—5 pillulae exhibentur.

Tinctura antepileptica Pierri Rp. Granor. Kermes Camphorae \overline{aa} Un. unam, Spir. Vini Unc. XX.

Pilulae caerulcae. Rp. Cupri ammoniaci gr. sedecim, Micae panis scr. quatuor. Spir. Sal. ammon. q. s. ut ut f. m. pill. form. pill. uno XXXIII.

Remedium Rhagoloi. Juxta experimenta Knopffii constat ex: Rp. Pulv. rad. Valer. sylv. dr. una — fol. aurantior. scr. uno Ammonii muriatic. gr. duobus, Ol. Cajeput gutt. quatuor. Exhibeatur pulv. semel de die cochl. coff. in tepido infuso; continuetur ejus usus per 6—8 septimanas.

Pilulae Svediauri. Rp. Extr. valer. sylv. — Chinae — \overline{aa} dr. unam, — Digit. purp. opii gummos \overline{aa} dr. semis. Mirrhae elect. dr. unam, Syr. gum. arab. q. s. ut f. m. pill. form. pill. gr. quatuor, Obducant. fol. arg. D.

Pilulae mercuriales. Trogheri. Rp. Hydrargyri Un. unam solue et exting. c. Terebinth. dr. sex, adde Agarici muscar. Extr. Rhabarb. aa dr. duas, Aloës soccotr. dr. tres. M. f. m. pill. Trogherus ex his pillulis per sex hebdomadas omni altera die exhibuit dr. semis, dein adhuc per sex septimanas omni 4—5 die eandem dosim porrexit.

Mixtura antispasmodica Wanteri. Rp. Gum. Asuae foet. dr. tres; Aq. font. Unc. sex, Syr. Violar. Un. unam, MDS. omni $\frac{1}{2}$ hora 1—2 cochl. coff.

Arcanum Waitzii. Constat ex sex formulis, quas Waitz juxta certas indicationes adhibuit. Nro I. Rp. Magist. Marcasit. pulv. rad. Ipecacuan. aa gr. sex, Sach. albi Unc. semis M. div. in dos. XXIV. aequales. S. Mane et vesperi pulverem unum. Nro II. Rp. Pulv. rad. Valer. sylv. — Calam. arom. — — gentian. rubr. aa Unc. semis, sal. ammon. Magist. Bismuthi, aa dr. duas M. Nro III. Rp. Pulv. rad. Valer. sylv. — — Calam. arom. — — Galang. — — gentian. rubr. aa Unc. semis Magist. Bismuth. dr. duas M. Nro IV. Rp. Pulv. rad. Valer. sylv. — — Acori — — gentian. rubr. aa Un. semis, — Cubebae dr. unam et semis, Mag. Bism. dr. unam. M. Nro V. Rp. Pulv. rad. Calam. arom. — — gent. rubr. — — Galang. min. aa dr. duas — nucis vomicae dr. unam, Mag. Bism. dr. unam et semis. M. Nro VI. Rp. Pulv. rad. Valer. sylv. — — Calam. arom. — — gent. rubr. — — Galang. aa Un. semis Sal. ammon. dr. tres. Waitz ipse pulveres hos ita divisit, ut quilibet illorum unum ad summum quatuor grana Magis. Bismuthi contineret, ex quibus dein 2—3 pulveres per diem exhibuit. Juxta Haase princeps ingrediens Arcani Waitzci constituit faba sti Ignatii (Coment. de faba sti Ignatii auct. G. A. Haase, Lipsicae 1822.)

Pulvis antepilepticus Viennensis. Nro I. Pulvis
 ruber. Rp. Pulv. rad. Paeoniae — corallior. rubr. praep.
 \overline{aa} Un. duas — Unicornu marini; cinnabaris nativae,
 succini praep. \overline{aa} Un. unam: M. S. scr: semis usque dr.
 semis pro dosi. Nro II. Pulvis niger. Rp. Pulv. rad.
 Paeoniae dr. decem — dictamni alb. — visci quern.
 \overline{aa} dr. quinque — Lign. Aloës — paeoniae \overline{aa} dr. tres
 Corallior. rubr. praep. — matr. perlarum \overline{aa} Un. se-
 mis — Ungulae Alcis dr. tres, succini albi praep. —
 Unicornu marini \overline{aa} dr. duas, carbon. Tiliae Unc. u-
 nam et semis fol. auri Nro. XX. MS. a gr. quinque
 usque dr. unnam.

Tandem:

Vidi in numerosis casibus adversus epilepsiam
 adhiberi Pulverem Indigo genuini; — substan-
 tiam hanc usitatissimam apud tinctorios (quorum cu-
 tim tunc tantum coeruleo tingit fuce, si homo recte
 valeat, penitus immuni relicto aegrotantis dermate) lu-
 cratur hinc inde ex Indigofera tinctoria et
 Argentea Lin., alibi ex Nerio tinctorio, sed
 etiam e Marsdenia tinctoria, Polygono
 tinctorio, et chinensi, et ex Indigofera
 coerulea. Occurrunt in quaestu species ejus, quo-
 ad nomen, qualitatem et praetium diversissimae (super
 quibus Volkeri Handbuch der material- und Droguerie-
 Waarenkunde ait: Indig consulere juvabit). — Che-
 micae quoque analyses minime desiderantur: locuple-
 tissimas ex illis quae mihi innotuerunt puto eas esse,
 quas Guillemin (in Dictionnaire des drogues sim-
 ples et composées Tom. III. pag. 225 — 236) pu-
 blicas reddidit.

In epilepsiae specie illa quam brevitas causa hic
 tantum dynamicam nuncupo, — sic et in eclampsia

parvulorum dummodo materiali causa careat, et in vehementissimis spasmodicis Indigo debite, et (in epilepsia praecipue) perseveranter propinatum, aut insigne adfert levamen, aut — (vivunt exempla!) — morbum omnem tollit penitus; est autem remedium hoc tanto majori commendatione dignum, cum ad plures licet libras corpori ingestum, damnum attulerit nunquam. Primis sumtionis diebus lenem provocat diarrhoeam, tardius cum organismus neoterico pharmaco paulisper adsvevit, silet et haec, et ab unciis duabus unius diei decursu exhibitis vix alia sequitur sensibilis organismi reactio, si coeruleo colore tinctum sudorem, ejusdemque coloris foeces demam.

Aeger, quantum fieri potest subtrahitur potentiis nocentibus, si opus est purgantur primae viae, poscentibus rerum adjunctis evacuatur congrua quantitas sanguinis. Sub curativae curae initio, aegro qui pubertatis annos jam superavit, sexies et octies per diem porrigitur Drachma semis Pulveris Indigo genuini sine ullo additamento; (junioribus individuis sufficet proportionata minor dosis;) ascenditur successive ad doses octo per diem, quarum quaelibet Drachmam integram ponderet. — Si mitiores aut rariores redeant paroxysmi, tunc sine mutatione dosis eadem medicinae ingerenda, et etiamsi penitus cessaverint insultus, tamen per semestre adminus unum quater per diem porrigenda pulveris Indigo Drachma una. —

Hac methodo (elapso jam triennio) integre sanatum nosco hujatem C. E. W. — et aeternum memor ero status hucdum vix auditi in Sümeghiensi Domicella L. G. —, quam etiam summi quoad res medicas in Patria Hungara arbitri inspexere. — Describere statum hunc limites laboris mei excederet, nec delinquare sufficerem, quomodonam solennes, dicto majores, incredibili tamen modo typum servantes centum

spasmos mille convulsionum species exceperint, catamenii tamen praesentibus, et normaliter recurrentibus; sensilis stomachus nullum tulit medicamentum, coepto tentamine ipsum Pulverem Indigo non sine molestiis; post breve tempus auctiori etiam dosi, et iterum auctiori ventriculo affine redditum pharmacum, per tres anni quadrantes sedulo repetitum morbum suffocavit omnem. Inde a biennio corpore et animo sanissima est aegra. Nunc observo Chirurgiae alumnum M., qui breviori tantum tempore remedio laudato utitur gloriabundus, quod nullum Therapiae genus tam diu durantem intermissionem horridorum quibus affligebatur paroxysmorum procurare potuerit. —

Remedium, quod propono penitus novum est, hucdum a nemine adhibitum, nec alio prius dictum ore; illud orbi Medico ea qua par est cum reverentia pro ulteriore indagine commendare sustineo; sententiam super invento feret ille, qui in Therapia Medica unicus et veridicus est iudex: multiplex nempe et sincera experientia. —

Mihi (etiamsi Nestoris annos attingere concederet Deus O. M.) dulcius non erit quidquam, nec amplio-rem mea mente concipere valeo mercedem, quam si hac mea publicatione factum fuerit, ut vel unicus infelix epilepticus societati humanae, familiae, Patriae restituatur.

Quod hodie exemplis tuemur, inter exempla erit. —

TACITUS.

T h e s e s.

1.

Vires medicatrices non aestimans medicus aegrotis damnosus.

2.

Solus nervorum stimulus humorum conditionem alterare valet.

3.

Processus infectionis analogus generationi.

4.

Prout Anatomia comparativa Physiologiae, ita Pathologica Therapiae insigni est adjumento.

5.

Rete Malpighii et systema biliosum intimo nexu gaudent, quod multi morbi cutanei demonstrant.

6.

Phantasia multorum morborum mater, et medela.

7.

Inflammationis processus natura sua semper idem, per variam textuum organicorum naturam modificatur diversimode.

8.

Sthenocardia perperam refertur ad morbos organicos, dynamicis enim morbis adnumeranda venit.

9.

Syphilidem specificis remediis suffocare oportet.

10.

Chirurgiae basis anatomia est.

11.

Temerarias operationes chirurgicas suscipere valorem Chirurghi minime auget.

12.

Gastrohysterotomia Synchronotomiae est praefere-
renda.

13.

Praecipitata per acidum hydrothionicum producta
non sunt semper sulfureta.

14.

Ophthalmia aegyptiaca verus ophthalmocatarrhus est.

